

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 29 marca 2011 r.*

Spis treści

I — Ramy prawne	I - 2414
A — Postanowienia traktatu EWWiS.....	I - 2414
B — Postanowienia traktatu WE	I - 2416
C — Rozporządzenie (WE) nr 1/2003.....	I - 2416
D — Przepisy dotyczące obliczania kwoty grzywny	I - 2417
II — Okoliczności powstania sporu	I - 2418
III — Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok	I - 2422
IV — Żądania stron	I - 2424
V — W przedmiocie wniosku o zarządzanie otwarcia procedury ustnej na nowo	I - 2425
VI — W przedmiocie odwołania	I - 2426
A — W przedmiocie zarzutu pierwszego i pierwszej części zarzutu trzeciego, opartych ma naruszeniu zasad nulla poena sine lege oraz „precyzji”, jak również na braku kompetencji Komisji	I - 2427
1. Argumentacja stron	I - 2427
2. Ocena Trybunału	I - 2433
B — W przedmiocie zarzutu drugiego i drugiej części zarzutu trzeciego	I - 2439
1. W przedmiocie pierwszej części zarzutu drugiego, opartej na naruszeniu przez Sąd prawa przy wykładni pkt 88 wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji	I - 2439

* Język postępowania: niemiecki.

THYSSENKRUPP NIROSTA PRZECIWKO KOMISJI

a)	Argumentacja stron	I - 2439
b)	Ocena Trybunału	I - 2440
2.	W przedmiocie argumentu pierwszego, podniesionego na poparcie drugiej części zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia przez Sąd zakresu zasady powagi rzeczy osądzonej oraz naruszenia prawa do obrony.	I - 2444
a)	W przedmiocie dopuszczalności wspomnianego argumentu.	I - 2444
i)	Argumentacja stron	I - 2444
ii)	Ocena Trybunału	I - 2445
b)	Co do istoty.	I - 2446
i)	Argumentacja stron	I - 2446
ii)	Ocena Trybunału	I - 2449
3.	W przedmiocie argumentu drugiego, podniesionego na poparcie drugiej części zarzutu drugiego, i drugiej części zarzutu trzeciego, opartych na braku przeniesienia odpowiedzialności w drodze oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. i na naruszeniu „zasady precyzji”	I - 2452
a)	Argumentacja stron	I - 2452
b)	Ocena Trybunału	I - 2454
C	— W przedmiocie zarzutu czwartego, opartego na naruszeniu przepisów regulujących przedawnienie.	I - 2458
1.	Argumentacja stron	I - 2458
2.	Ocena Trybunału	I - 2460
D	— W przedmiocie zarzutu piątego, opartego na naruszeniu zasad dotyczących obliczania kwoty grzywny.	I - 2462
1.	Argumentacja stron	I - 2462
2.	Ocena Trybunału	I - 2463
VII	— W przedmiocie kosztów	I - 2466

W sprawie C-352/09 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości,
wniesione w dniu 2 września 2009 r.,

ThyssenKrupp Nirosta GmbH, dawniej ThyssenKrupp Stainless AG, z siedzibą
w Duisburgu (Niemcy), reprezentowana przez M. Klusmanna, Rechtsanwalt, oraz
S. Thomasa, Universitätsprofessor,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną postępowania jest:

Komisja Europejska, reprezentowana przez F. Castilla de la Torrego oraz R. Sauera,
działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.C. Bonichot, K. Schiemann, A. Arabadjiev (sprawozdawca) i J.J. Kasel, prezesi izb, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet, T. von Danwitz i C. Toader, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 czerwca 2010 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 października 2010 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ W swym odwołaniu ThyssenKrupp Nirosa GmbH, dawniej ThyssenKrupp Stainless AG, wnosi do Trybunału o uchylenie wyroku Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie T-24/07 ThyssenKrupp Stainless przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2309 (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”), w którym Sąd oddalił jej skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji z dnia 20 grudnia

2006 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 65 traktatu EWWiS (sprawa COMP/F/39.234 – Dopłata do stopu – Nowa decyzja) (zwanej dalej „sporną decyzją”) oraz nie uwzględnił wniesionego posiłkowo żądania obniżenia kwoty grzywny nałożonej na nią w spornej decyzji.

- 2 W rzeczonej decyzji Komisja Europejska uznała, że w okresie od dnia 16 grudnia 1993 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. Thyssen Stahl AG (zwana dalej „Thyssen Stahl”) naruszyła art. 65 ust. 1 EWWiS, modyfikując i stosując w sposób uzgodniony wartości odniesienia w formule obliczania dopłaty do stopu, i nałożyła na tej podstawie na ThyssenKrupp Stainless AG grzywnę w wysokości 3 168 000 EUR.

I — Ramy prawne

A — Postanowienia traktatu EWWiS

- 3 Artykuł 65 EWWiS stanowił:

„1. Zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które zmierzałyby bezpośrednio lub pośrednio do zapobieżenia, ograniczenia lub zakłócenia normalnej konkurencji wewnątrz wspólnego rynku, a w szczególności te, które polegają na:

- a) ustalaniu lub określaniu cen;

- b) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji, rozwoju technicznego lub inwestycji;

- c) podziale rynków, produktów, klientów lub źródeł zaopatrzenia.

[...]

4. Porozumienia lub decyzje zakazane na podstawie ustępu 1 niniejszego artykułu są nieważne z mocy prawa i nie można powoływać się na nie przed żadnym sądem w państwach członkowskich.

Komisja posiada wyłączne prawo stwierdzenia zgodności wspomnianych porozumień lub decyzji z postanowieniami niniejszego artykułu, z zastrzeżeniem możliwości wniesienia skargi do Trybunału.

5. Komisja może nakładać na przedsiębiorstwa, które zawarły nieważne z mocy prawa porozumienie, stosowały lub usiłowały stosować – za pomocą arbitrażu, kar umownych, bojkotu lub wszelkich innych środków – porozumienie lub decyzję nieważne z mocy prawa lub porozumienie, na które odmówiono zezwolenia lub je cofnięto, lub na przedsiębiorstwa, które otrzymały zezwolenie w wyniku świadomego udzielenia nieprawdziwych lub wypaczonych informacji lub które stosowały praktyki sprzeczne z postanowieniami ustępu 1, grzywny oraz okresowe kary pieniężne nieprzekraczające podwójnej wysokości obrotu osiągniętego ze sprzedaży produktów będących przedmiotem porozumienia, decyzji lub praktyki sprzecznych z postanowieniami niniejszego artykułu, z zastrzeżeniem, że jeśli ich celem jest ograniczenie produkcji, postępu technicznego lub inwestycji, to określony w ten sposób górny pułap można zwiększyć do 10% rocznego obrotu danych przedsiębiorstw w odniesieniu do grzywny i do 20% obrotu dziennego w odniesieniu do okresowych kar pieniężnych” [tłumaczenie nieoficjalne].

- 4 Zgodnie z art. 97 EWWiS traktat EWWiS wygasł w dniu 23 lipca 2002 r.

B — *Postanowienia traktatu WE*

- 5 Artykuł 305 ust. 1 WE stanowił:

„Postanowienia niniejszego traktatu nie zmieniają postanowień Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, zwłaszcza jeśli chodzi o prawa i obowiązki państw członkowskich, kompetencje instytucji tej Wspólnoty, oraz ustalonych przez ten traktat reguł funkcjonowania wspólnego rynku węgla i stali”.

C — *Rozporządzenie (WE) nr 1/2003*

- 6 Zgodnie z art. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 [WE] i 82 [WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1) „[d]o celów stosowania art. 81 [WE] i 82 [WE] Komisja ma uprawnienia przewidziane niniejszym rozporządzeniem”.
- 7 Artykuł 7 rozporządzenia nr 1/2003, zatytułowany „Stwierdzenie i zaprzestanie naruszenia”, ma następujące brzmienie:

„1. Jeżeli Komisja, działając z urzędu lub na wniosek, stwierdzi naruszenie art. 81 [WE] lub 82 [WE], może w drodze decyzji nakazać przedsiębiorstwom lub związkom przedsiębiorstw, których sprawa dotyczy, by zaprzestały takiego naruszenia. [...] Jeżeli Komisja posiada uzasadniony interes, może [również] stwierdzić, że naruszenie zostało popełnione w przeszłości.

[...]”

- 8 Zgodnie z art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 Komisja może, w drodze decyzji, nałożyć grzywny na przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, jeżeli umyślnie lub w wyniku niedbalstwa naruszają one art. 81 WE lub 82 WE.

D — Przepisy dotyczące obliczania kwoty grzywny

- 9 Punkt D komunikatu Komisji dotyczącego nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli (Dz.U. 1996, C 207, s. 4, zwanego dalej „komunikatem w sprawie współpracy”) stanowi:

- „przed wysłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów przedsiębiorstwo przedstawia Komisji informacje, dokumenty lub inne środki dowodowe, które przyczyniają się do stwierdzenia istnienia naruszenia,

- po otrzymaniu pisma w sprawie przedstawienia zarzutów przedsiębiorstwo informuje Komisję, że nie podważa wystąpienia okoliczności faktycznych, na których opiera ona swe zarzuty”.

II — Okoliczności powstania sporu

- 10 Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu, przedstawione w pkt 10–32 zaskarżonego wyroku, mogą zostać streszczone w następujący sposób.

- 11 Krupp Thyssen Nirosta GmbH, spółka prawa niemieckiego, powstała w dniu 1 stycznia 1995 r. w wyniku połączenia działalności Thyssen Stahl i spółki Fried Krupp AG Hoesch-Krupp w sektorze wyrobów płaskich ze stali nierdzewnej. Thyssen Stahl w dalszym ciągu prowadziła działalność w niezależny sposób w pozostałych sektorach. Po kilku zmianach firmy Krupp Thyssen Nirosta GmbH przybrała firmę ThyssenKrupp Stainless AG, a wreszcie ThyssenKrupp Nirosta GmbH.

- 12 Stal nierdzewna jest rodzajem stali specjalnej odpornej na korozję dzięki wykorzystaniu różnych elementów stopu (niklu, chromu i molibdenu). Stal nierdzewna jest stosowana w postaci wyrobów płaskich (blach lub zwojów; walcowanych na gorąco lub na zimno) lub wyrobów podłużnych (sztab, drutu walcowanego, kształtowników; walcowanych na gorąco lub gładzonych), z których większość była objęta traktatem EWWiS.

- 13 W dniu 16 marca 1995 r. Komisja zażądała od kilku producentów stali nierdzewnej przekazania jej informacji na temat dodatku do ceny znanego pod nazwą „dopłata do stopu”, obliczanego na podstawie kursu cen tych elementów stopu i doliczanego do podstawowej ceny stali nierdzewnej. Koszty wspomnianych elementów stopu stanowią istotną i bardzo zmienną część kosztów produkcji. W dniu 19 grudnia 1995 r. Komisja skierowała na podstawie zebranych informacji do 19 przedsiębiorstw pismo w sprawie przedstawienia zarzutów.
- 14 W grudniu 1996 r. i w styczniu 1997 r. niektóre przedsiębiorstwa, w tym wnosząca odwołanie i Thyssen Stahl, poinformowały Komisję o chęci współpracy. W dniu 24 kwietnia 1997 r. Komisja skierowała do każdego z odnośnych przedsiębiorstw, wśród których znajdowały się wnosząca odwołanie i Thyssen Stahl, nowe pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, na które to pismo oba te przedsiębiorstwa odpowiedziały indywidualnie.
- 15 W piśmie z dnia 23 lipca 1997 r. skierowanym do Komisji (zwanym dalej „oświadczeniem z dnia 23 lipca 1997 r.”) wnosząca odwołanie wskazała, co następuje:

„W związku z postępowaniem wymienionym na wstępie [sprawa IV/35.814 – ThyssenKrupp Stainless] zażądali Państwo od przedstawiciela prawnego [Thyssen Stahl], aby [wnosząca odwołanie] wyraźnie potwierdziła, że wskutek przeniesienia sektora działalności [Thyssen Stahl] w zakresie wyrobów płaskich ze stali nierdzewnej przejmuje odpowiedzialność za ewentualne działania [Thyssen Stahl] w zakresie, w jakim dotyczy to produktów płaskich ze stali nierdzewnej będących przedmiotem niniejszego postępowania, i to także w odniesieniu do okresu sięgającego roku 1993. Niniejszym wyraźnie potwierdzamy przejęcie wspomnianej odpowiedzialności”.

- 16 W decyzji 98/247/EWWiS z dnia 21 stycznia 1998 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 65 traktatu EWWiS (sprawa IV/35.814 – Dopłata do stopu) (Dz.U. L 100,

s. 55, zwanej dalej „decyzją pierwotną”) Komisja stwierdziła, że większość producentów wyrobów płaskich ze stali nierdzewnej, w tym wnosząca odwołanie i Thyssen Stahl, porozumiała się w trakcie spotkania mającego miejsce w Madrycie (Hiszpania) w dniu 16 grudnia 1993 r. w kwestii podwyższenia swych cen w uzgodniony sposób poprzez zmianę metody obliczania dopłaty do stopu od dnia 1 lutego 1994 r. Komisja uznała na tej podstawie, że dane przedsiębiorstwa naruszyły art. 65 ust. 1 EWWiS.

- 17 Decyzja pierwotna została doręczona wnoszącej odwołanie, a nie Thyssen Stahl, ponieważ na podstawie oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. Komisja stwierdziła, że wnosząca odwołanie jest odpowiedzialna za działania Thyssen Stahl. W konsekwencji nałożyła na nią grzywnę, także ze względu na czyny zarzucane Thyssen Stahl, obejmujące okres od grudnia 1993 r. do dnia 1 stycznia 1995 r.
- 18 W dniu 11 marca 1998 r. wnosząca odwołanie wniosła skargę, w której zażądała między innymi stwierdzenia nieważności decyzji pierwotnej.
- 19 W wyroku z dnia 13 grudnia 2001 r. w sprawach połączonych T-45/98 i T-47/98 Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, Rec. s. II-3757, Sąd stwierdził nieważność decyzji pierwotnej w zakresie, w jakim przypisała wnoszącej odwołanie odpowiedzialność za naruszenie art. 65 ust. 1 EWWiS popełnione przez Thyssen Stahl, w związku z czym obniżył wysokość grzywny. Sąd uznał, że Komisja nie umożliwiła wnoszącej odwołanie przedstawienia uwag dotyczących czynów zarzucanych Thyssen Stahl i że w konsekwencji naruszyła jej prawo do obrony.
- 20 Wyrokiem z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawach połączonych C-65/02 P i C-73/02 P ThyssenKrupp przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-6773, Trybunał oddalił odwołania wniesione od tego wyroku przez wnoszącą odwołanie i Komisję.

- 21 Po wymianie korespondencji z wnoszącą odwołanie i Thyssen Stahl Komisja skierowała w dniu 5 kwietnia 2006 r. do wnoszącej odwołanie pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Pismem z dnia 17 maja 2006 r. wnosząca odwołanie odpowiedziała na to pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, a przesłuchanie publiczne odbyło się w dniu 15 września 2006 r.
- 22 W dniu 20 grudnia 2006 r. Komisja wydała sporną decyzję. Z preambuły tej decyzji wynika, że opiera się ona w szczególności na traktacie EWWiS, a zwłaszcza na art. 65 EWWiS, jak również na traktacie WE i rozporządzeniu nr 1/2003. Sentencja rzeczowej decyzji stanowi w szczególności:

„Artykuł 1

Modyfikując i stosując w sposób uzgodniony wartości odniesienia w formule obliczania dopłaty do stopu, czego celem i skutkiem było ograniczenie i zakłócenie wolnej konkurencji na wspólnym rynku, [Thyssen Stahl] naruszyła art. 65 ust. 1 EWWiS w okresie od dnia 16 grudnia 1993 r. do dnia 31 grudnia 1994 r.

Artykuł 2

1. Za naruszenie, o którym mowa w art. [1], nakłada się grzywnę w wysokości 3 168 000 EUR.

2. Ponieważ [wnosząca odwołanie] w [oświadczeniu] z dnia 23 lipca 1997 r. przejęła odpowiedzialność za zachowanie [Thyssen Stahl], grzywnę nakłada się na [wnoszącą odwołanie]” [tłumaczenie nieoficjalne].

III — Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 23 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 6 lutego 2007 r. wnosząca odwołanie wniosła skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji stosownie do art. 225 WE i 230 WE.
- 24 W ramach zarzutu pierwszego wnosząca odwołanie podniosła naruszenie zasady *nulla poena sine lege* z uwagi na zastosowanie art. 65 ust. 1 EWWiS po wygaśnięciu traktatu EWWiS. Jej zarzut drugi opierał się na niezgodnym z prawem stosowaniu rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 65 EWWiS. W zarzucie trzecim wnosząca odwołanie wskazała na naruszenie powagi rzeczy osądzonej, jako że Trybunał stwierdził w pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji, że nie była ona odpowiedzialna za działania Thyssen Stahl.
- 25 W ramach zarzutu czwartego wnosząca odwołanie podniosła, że oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r. nie mogło prowadzić do przypisania jej odpowiedzialności ani do przeniesienia obowiązku zapłaty grzywny. W ramach zarzutu piątego wnosząca odwołanie twierdziła, że sporna decyzja narusza „zasadę precyzji”, ponieważ ani podstawa prawna nałożenia sankcji, ani koncepcja „przejęcia odpowiedzialności na podstawie oświadczenia prywatnego” nie zostały określone w sposób wystarczająco wyraźny.
- 26 Zarzut szósty skargi opierał się na naruszeniu zasady *non bis in idem* ze względu na przeniesienie odpowiedzialności na podstawie oświadczenia prywatnego. W ramach zarzutu siódmego wnosząca odwołanie twierdziła, że naruszenie popełnione przez Thyssen Stahl uległo przedawnieniu. Zarzuty ósmy i dziewiąty skargi były oparte na naruszeniu prawa do obrony z uwagi, po pierwsze, na naruszenie prawa dostępu do akt sprawy, a po drugie, na niezgodność z prawem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów.

- 27 W ramach zarzutu dziesiątego wnosząca odwołanie twierdziła posilkowo, że kwota grzywny została obliczona w błędny sposób, ponieważ Komisja nie uwzględniła okoliczności, że nie zakwestionowała ona istnienia całego naruszenia.
- 28 Z pkt 37 i 38 zaskarżonego wyroku wynika, że podczas rozprawy w dniu 11 grudnia 2008 r. wysłuchano wystąpień stron i że w jej toku wnosząca odwołanie wskazała, iż odwołuje oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r., co zostało odnotowane w protokole z rozprawy.
- 29 Zaskarżonym wyrokiem Sąd oddalił skargę i obciążył wnoszącą odwołanie kosztami postępowania.
- 30 W istocie Sąd uznał przede wszystkim, że stosowanie art. 65 ust. 1 EWWiS po dniu 23 lipca 2002 r. do czynów popełnionych przed tą datą nie naruszało zasady nulla poena sine lege oraz że na potrzeby stosowania tego przepisu Komisja mogła oprzeć swe kompetencje na rozporządzeniu nr 1/2003. Sąd orzekł, że w ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji, któremu przysługuje powaga rzeczy osądzonej, Trybunał stwierdził, iż na podstawie oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. wnosząca odwołanie była odpowiedzialna za działania Thyssen Stahl.
- 31 Następnie Sąd uznał, że podstawy prawne sankcji oraz rzeczzonego przeniesienia odpowiedzialności zostały określone w sposób wystarczająco wyraźny, po pierwsze, w art. 7 ust. 1 i art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, a po drugie, przez oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r. Domniemywane naruszenie zasady non bis in idem nie zostało uwzględnione, jako że na podstawie wspomnianego oświadczenia naruszenie popełnione przez Thyssen Stahl mogło zostać przypisane wnoszącej odwołanie. Zdaniem Sądu owo naruszenie nie uległo przedawnieniu, ponieważ przedawnienie winno być oceniane w odniesieniu do wnoszącej odwołanie, a jego bieg uległ zawieszeniu podczas postępowania sądowego w sprawie decyzji pierwotnej.

- 32 Wreszcie Sąd orzekł, że pismo w sprawie przedstawienia zarzutów było zgodne z prawem i że Komisja nie naruszyła przysługującego wnoszącej odwołanie prawa dostępu do akt sprawy ani nie popełniła błędu, gdy nie uwzględniła okoliczności, że wnosząca odwołanie nie zakwestionowała podobno istnienia rzeczonego naruszenia.

IV — Żądania stron

- 33 Wnosząca odwołanie wnosi do Trybunału o:

- uchylene zaskarżonego wyroku;
- tytułem żądania ewentualnego – skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd;
- tytułem dalszego żądania ewentualnego – obniżenie kwoty grzywny nałożonej na wnoszącą odwołanie w art. 2 spornej decyzji; oraz
- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

- 34 Komisja wnosi do Trybunału o:

- oddalenie odwołania i utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku; oraz
- obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

V – W przedmiocie wniosku o zarządzenie otwarcia procedury ustnej na nowo

- 35 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 28 października 2010 r. Komisja wniosła do Trybunału o zarządzenie otwarcia procedury ustnej na nowo, na podstawie art. 61 regulaminu postępowania przed Trybunałem, na wypadek gdyby Trybunał miał poruszyć kwestie dotyczące „ograniczenia zasady powagi rzeczy osądzonej przez zasadę kontradiktoryjności”, możliwości nałożenia przez Komisję – w postępowaniu administracyjnym po ogłoszeniu niniejszego wyroku – grzywny na Thyssen Stahl za sporne zachowanie lub wpływu stwierdzenia nieważności decyzji pierwotnej na zawieszenie biegu przedawnienia. Komisja uważa bowiem, że owe kwestie zostały zbadane przez rzecznika generalnego w pkt 155, 174–176 i 198–212 jego opinii, lecz nie są przedmiotem sporu i nie były omawiane przez strony.
- 36 Na podstawie wspomnianego przepisu wysłuchano rzecznika generalnego w przedmiocie tego wniosku.
- 37 Stosownie do art. 61 regulaminu Trybunał może z urzędu, na wniosek rzecznika generalnego lub na wniosek stron zarządzić otwarcie procedury ustnej na nowo, jeżeli uzna, że sprawa nie została dostatecznie wyjaśniona lub że podstawą rozstrzygnięcia będzie argument, który nie był przedmiotem dyskusji stron (zob. wyrok z dnia 8 września 2009 r. w sprawie C-42/07 Liga Portuguesa de Futebol Profissional i Bwin International, Zb.Orz. s. I-7633, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 38 Trybunał uważa, że dysponuje w niniejszym przypadku wszystkimi informacjami niezbędnymi do rozstrzygnięcia sporu oraz że sprawa nie musi zostać zbadana pod kątem argumentu, który nie był przed nim roztrząsany.

39 Dlatego też nie jest konieczne zarządzenie otwarcia procedury ustnej na nowo.

VI — W przedmiocie odwołania

40 Wnosząca odwołanie podnosi pięć zarzutów. Zarzut pierwszy opiera się na naruszeniu zasady *nulla poena sine lege* ze względu na zastosowanie art. 65 ust. 1 EWWiS po dniu 23 lipca 2002 r., na nieprawidłowym zastosowaniu art. 23 rozporządzenia nr 1/2003 do naruszenia art. 65 ust. 1 EWWiS, na naruszeniu suwerenności państw będących sygnatariuszami traktatu EWWiS oraz na niemożności zastosowania do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy wyroku Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-25/04 González y Díez przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3121.

41 W ramach zarzutu drugiego wnosząca odwołanie podnosi, że okoliczność, iż przypisano jej odpowiedzialność za czyny Thyssen Stahl, nie została stwierdzona prawomocnie w ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji, że Sąd nie uwzględnił zakresu zasady *res iudicata*, że naruszył jej prawo do obrony oraz że błędnie orzekł, iż oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r. spowodowało przeniesienie na nią odpowiedzialności Thyssen Stahl.

42 Zarzut trzeci odwołania opiera się na braku precyzji zarówno w odniesieniu do podstawy prawnej spornej decyzji, jak i do wspomnianego przeniesienia odpowiedzialności, na co Sąd – w sposób nieprawidłowy – nie wskazał. W ramach zarzutu czwartego wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi naruszenie przepisów regulujących przedawnienie. Zarzut piąty odwołania oparty jest na naruszeniu zasad dotyczących obliczania kwoty grzywny.

A — W przedmiocie zarzutu pierwszego i pierwszej części zarzutu trzeciego, opartych ma naruszeniu zasad nulla poena sine lege oraz „precyzji”, jak również na braku kompetencji Komisji

1. Argumentacja stron

- 43 W ramach zarzutu pierwszego wnosząca odwołanie podnosi w pierwszej kolejności, że stosowanie art. 65 ust. 1 EWWiS po dniu 23 lipca 2002 r. narusza zasadę nulla poena sine lege, ponieważ traktat EWWiS oraz przysługujące Komisji na jego podstawie kompetencje wygasły w tym dniu na mocy art. 97 EWWiS. Wnosząca odwołanie podkreśla, że istniejący na gruncie prawa wspólnotowego i prawa międzynarodowego zakaz dokonywania w drodze analogii wykładni przepisów prawa karnego i przepisów dotyczących grzywnien wymaga, by podstawa prawna sankcji wynikała w sposób jasny i jednoznaczny z prawa stanowionego.
- 44 Zdaniem wnoszącej odwołanie okoliczność, że po dniu 23 lipca 2002 r. niektóre praktyki, które podlegały wcześniej traktatowi EWWiS, mogą być objęte traktatem WE, nie pozwala na żaden wniosek co do możliwości wymierzenia sankcji – po tej dacie, na podstawie art. 65 ust. 1 EWWiS – za naruszenia, których zaprzestano przed rzezoną datą.
- 45 Sąd pomylił pojęcia jedności i ciągłości wspólnotowego porządku prawnego, gdy na podstawie tych pojęć doszedł do wniosku, że traktat EWWiS mógł być stosowany pod rządami traktatu WE. Traktaty EWWiS i WE, będące traktatami prawa międzynarodowego publicznego, podlegają zasadom przewidzianym w art. 70 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów z dnia 23 maja 1969 r., zgodnie z którym żaden obowiązek umowny ani żadna kompetencja nie mogą wynikać z traktatu międzynarodowego, który wygasł.

- 46 Zakładając, że traktaty wspólnotowe winny być interpretowane zgodnie z ujednoliconymi zasadami, nie oznacza to, że Komisja dysponuje ogólną kompetencją w zakresie ich wykonania, niezależną od istnienia różnych porządków prawnych wynikających z różnych traktatów. Z szeregu aktów prawnych prawa wspólnotowego wynika bowiem, że instytucje dysponują jedynie szczególnymi kompetencjami powierzonymi, wynikającymi z traktatów niezależnych z prawnego punktu widzenia.
- 47 Dlatego też zdaniem wnoszącej odwołanie skoro Komisja nie dysponuje już kompetencją opartą na traktacie EWWiS, nie ma znaczenia kwestia, czy elementy składowe naruszeń zwalczanych przez art. 65 EWWiS i art. 81 WE odpowiadają sobie i są interpretowane w ten sam sposób. Okoliczność, że na gruncie niektórych krajowych porządków prawnych elementy składowe karteli są interpretowane w ten sam sposób co elementy składowe przewidziane w art. 81 WE i 82 WE, nie oznacza bowiem, że Komisja jest uprawniona do stosowania odpowiednich przepisów krajowych.
- 48 Wnosząca odwołanie wskazuje, że zgodnie z orzecznictwem Sądu okoliczność, iż traktat EWWiS jest *lex specialis* w stosunku do traktatu WE, nie może prowadzić do oparcia kompetencji Komisji na art. 65 ust. 5 EWWiS po wygaśnięciu traktatu EWWiS. Uważa ona, że owo spostrzeżenie powinno objąć art. 65 ust. 1 EWWiS, gdyż artykuł ten składa się na podstawę prawną sankcji. Zasada *lex specialis derogat legi generali* nie może więc uzasadniać stosowania art. 65 ust. 1 EWWiS, który już nie obowiązuje, jako że wspomniana zasada reguluje jedynie stosunek istniejący między dwiema obowiązującymi normami.
- 49 W braku przepisów przejściowych mających rangę normy prawnej – co nie ma miejsca w przypadku komunikatu Komisji dotyczącego niektórych aspektów postępowania ze sprawami z zakresu konkurencji wynikających z wygaśnięcia traktatu EWWiS, wydanego w dniu 18 czerwca 2002 r. (Dz.U. C 152, s. 5) – i pozwalających Komisji na wymierzenie sankcji za naruszenia art. 65 ust. 1 EWWiS po dniu 23 lipca 2002 r. żadne z postanowień traktatowych lub prawa wtórnego nie przewiduje możliwości wydania przez Komisję po dniu 23 lipca 2002 r. takiej decyzji jak sporna decyzja.

- 50 W drugiej kolejności wnosząca odwołanie podkreśla, że po wygaśnięciu traktatu EWWiS nie istnieje już norma prawna przewidująca sankcje w razie naruszenia art. 65 ust. 1 EWWiS, zważywszy, że ust. 5 tego artykułu wygasł wraz z traktatem EWWiS, którą to okoliczność Sąd potwierdził w swym wcześniejszym orzecznictwie.
- 51 Uznając, że art. 23 rozporządzenia nr 1/2003 winien być interpretowany w ten sposób, iż pozwalał on Komisji na wymierzenie sankcji za naruszenia traktatu EWWiS, i to mimo że ów przepis nie nawiązywał w żaden sposób do art. 65 EWWiS, Sąd naruszył zdaniem wnoszącej odwołanie zasadę nulla poena sine lege, z której wynika, że przepisów prawa karnego nie można interpretować, wykraczając poza ich literalne znaczenie. Ich treść nie może być przedmiotem rozszerzającej wykładni historycznej, systemowej lub celowościowej, gdyż byłoby to równoznaczne ze stosowaniem przepisów przez analogię, co jest zakazane w dziedzinie prawa sankcji.
- 52 Wnosząca odwołanie wskazuje w tym względzie, że z orzecznictwa wynika, iż sankcja może zostać nałożona, tylko jeśli opiera się ona na jasnej i jednoznacznej podstawie prawnej, która w wyraźny sposób przewiduje wymierzenie sankcji za dane czyny. Wnosząca odwołanie dochodzi na tej podstawie do wniosku, że w dziedzinie prawa sankcji Trybunał odrzucił wszelką rozszerzającą wykładnię systemową lub celowościową wykraczającą poza literalne znaczenie danych przepisów. Tymczasem Sąd dokonał zakazanej wykładni przez analogię.
- 53 W trzeciej kolejności wnosząca odwołanie uważa, że przesłanki stosowania przez analogię art. 23 rozporządzenia nr 1/2003 do naruszenia art. 65 ust. 1 EWWiS nie zostały spełnione. Konieczne jest bowiem, by czyny były analogiczne do czynów objętych wspomnianym art. 23 oraz by istniała luka prawna sprzeczna z celem realizowanym przez prawodawcę.

- 54 Wnosząca odwołanie uważa natomiast, że nawet przy założeniu, iż art. 65 ust. 1 EWWiS jest identyczny z art. 81 WE pod wszystkimi istotnymi względami, co nie ma miejsca, gdyż stany faktyczne różnią się pod wieloma względami, brakuje luki prawnej sprzecznej z celem realizowanym przez prawodawcę. Zgodnie z zasadami demokratycznymi i zasadą podziału władz sąd może wypełnić jedynie luki prawne, których prawodawca nie zauważył wbrew realizowanemu celowi. Sąd nie jest uprawniony do korygowania aktów prawodawcy, stosując przepisy, które wydają mu się bardziej adekwatne niż obowiązujące przepisy.
- 55 Wnosząca odwołanie uważa, że przeciwko istnieniu w niniejszej sprawie takiej luki prawnej przemawia okoliczność, iż prawodawca nie przewidział żadnego przepisu przejściowego, podczas gdy w wielu innych dziedzinach objętych traktatem EWWiS wydano przepisy przedłużające obowiązywanie lub przepisy przejściowe, oraz okoliczność, że w uchwale Rady i zebranych przy Radzie przedstawicieli rządów państw członkowskich z dnia 20 lipca 1998 r. w sprawie wygaśnięcia Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (Dz.U. C 247, s. 5) Rada Unii Europejskiej i wspomniani przedstawiciele, wskazując na swą gotowość przedsięwzięcia wszelkich niezbędnych środków, by sprostać skutkom wygaśnięcia rzeczonoego traktatu, wezwali Komisję do przedstawienia propozycji dotyczących innych dziedzin dotkniętych wspomnianym wygaśnięciem, przy czym Komisja nie zareagowała na to wezwanie w zakresie prawa kartelowego.
- 56 W czwartej kolejności wnosząca odwołanie uważa, że stosowanie art. 23 rozporządzenia nr 1/2003 do naruszenia art. 65 ust. 1 EWWiS narusza art. 5 WE, art. 7 ust. 1 WE i art. 83 WE, jako że stosowanie tegoż art. 23 nie może wykraczać poza to, na co zezwala podstawa upoważnienia w rzeczonym rozporządzeniu. Zakładając, że Rada chciała zredagować wspomniany art. 23 tak, by pozwalał on na karanie za naruszenia art. 65 ust. 1 WE, nie było to możliwe, ponieważ traktat WE upoważnia jedynie do stosowania swych własnych przepisów.

- 57 Wnosząca odwołanie wskazuje, że z art. 5 WE, art. 7 ust. 1 zdanie drugie WE i art. 211 WE wynika, iż w ramach wykonywania zadań powierzonych instytucjom wspólnotowym na mocy traktatu WE kompetencje i uprawnienia Komisji są ściśle ograniczone do traktatu WE, i to przez sam ten traktat. Ponieważ elementy składowe naruszenia i jego skutki prawne tworzą wspólnie podstawę prawną sankcji, logika ta stosowana jest zarówno do bezpośrednich skutków prawnych naruszenia, jak i do jego elementów składowych.
- 58 Wnosząca odwołanie wyjaśnia, że art. 83 WE upoważnia Radę wyłącznie do wydawania rozporządzeń w celu stosowania art. 81 WE i art. 82 WE. W konsekwencji ograniczenie zakresu stosowania art. 23 rozporządzenia nr 1/2003 do naruszeń postanowień traktatu WE nie stanowi błędu redakcyjnego, który mógłby zostać skorygowany poprzez stosowanie przez analogię rzeczzonego art. 23 do naruszeń art. 65 ust. 1 WE.
- 59 Uznając, że art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 zawiera przepis proceduralny, Sąd naruszył prawo. Wnosząca odwołanie uważa bowiem, że wspomniany art. 23 stanowi przepis materialny, który przyznaje Komisji uprawnienie w zakresie stosowania sankcji, upoważniając ją do nakładania grzywien za naruszenie art. 81 WE i art. 82 WE, które to grzywiny nie są bezpośrednio przewidziane w traktacie WE.
- 60 Wnosząca odwołanie sądzi, że w pkt 85 zaskarżonego wyroku Sąd popełnił błąd logiczny, uzasadniając możliwość stosowania art. 65 ust. 1 WE zasadą regulującą stosowanie prawa w czasie, zgodnie z którą należy stosować przepisy materialne obowiązujące w okresie zaistnienia okoliczności faktycznych. Stosowanie w czasie przepisu, który wygasł, zakłada bowiem, że Komisja zachowała swą kompetencję w zakresie stosowania przepisów danego porządku prawnego, co nie ma miejsca w niniejszej sprawie.

- 61 W piątej kolejności wnosząca odwołanie twierdzi, że zaskarżony wyrok narusza suwerenność państw będących sygnatariuszami traktatu EWWiS, ponieważ wraz z wygaśnięciem tego traktatu kompetencja w zakresie nakładania sankcji w omawianej dziedzinie wróciła do państw członkowskich, zważywszy, że państwa sygnatariusze powierzyły Komisji uprawnienie do wymierzania sankcji tylko do dnia wygaśnięcia traktatu.
- 62 W szóstej kolejności wnosząca odwołanie podnosi, po pierwsze, że Sąd niesłusznie nawiązał do pkt 57 i nast. ww. wyroku w sprawie González y Díez przeciwko Komisji. Zakładając nawet, że ów wyrok został należycie uzasadniony, wydano go w dziedzinie pomocy państwa. Tymczasem w dziedzinie karteli zasada nulla poena sine lege narzuca surowsze reguły w zakresie nakładania grzywien.
- 63 Wnosząca odwołanie podnosi, po drugie, że Sąd wskazał, iż zakłócenie konkurencji wynikające z nieprzestrzegania uregulowań w dziedzinie pomocy państwa może rozszerzyć swoje skutki w czasie na okres po wygaśnięciu traktatu EWWiS. Natomiast według wnoszącej odwołanie niniejsza sprawa dotyczy naruszenia art. 65 EWWiS, które zakończyło się w styczniu 1998 r. i które nie wywoływało już zatem – w dniu nałożenia grzywny, to jest w dniu 20 grudnia 2006 r. – żadnych skutków, które mogłyby zostać wyeliminowane jedynie poprzez nałożenie grzywny.
- 64 W ramach pierwszej części zarzutu trzeciego wnosząca odwołanie wskazuje, że orzekając, iż ze spornej decyzji wynika, że Komisja zamierzała powiązać art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 65 ust. 1 EWWiS, Sąd naruszył „zasadę precyzji przy określeniu podstawy prawnej”, zgodnie z którą sankcja może zostać nałożona, tylko jeśli opiera się ona na wyraźnej i jednoznacznej podstawie prawnej przewidującej sankcję w rozpatrywanym przypadku. Natomiast art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 przewiduje sankcje wyłącznie w przypadku naruszenia art. 81 WE i art. 82 WE, ale nie w razie naruszenia art. 65 ust. 1 EWWiS.

2. Ocena Trybunału

- 65 Tytułem wstępu należy stwierdzić przede wszystkim, że każde porozumienie spełniające przesłanki określone w art. 65 ust. 1 EWWiS, które zostało zawarte lub wykonane przed wygaśnięciem w dniu 23 lipca 2002 r. traktatu EWWiS, mogło prowadzić aż do tego dnia włącznie do wydania przez Komisję – na podstawie art. 65 ust. 5 EWWiS – decyzji nakładającej grzywny na przedsiębiorstwa uczestniczące w rzeczonym porozumieniu lub w jego wykonaniu.
- 66 Następnie należy stwierdzić, że każde porozumienie spełniające przesłanki określone w art. 65 ust. 1 EWWiS, które zostało zawarte lub wykonane między dniem 24 lipca 2002 r. a dniem 30 listopada 2009 r., mogło prowadzić do wydania takiej decyzji przez Komisję na podstawie art. 81 WE i art. 15 ust. 2 lit. a) rozporządzenia Rady nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r., pierwszego rozporządzenia wprowadzającego w życie art. [81] i [82] traktatu [WE] (Dz.U. 13, s. 204) lub art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003.
- 67 Wreszcie bezsporne jest też, że każde porozumienie spełniające przesłanki określone w art. 65 ust. 1 EWWiS, które zostało zawarte lub wykonane po dniu 1 grudnia 2009 r., może prowadzić do wydania takiej decyzji przez Komisję na podstawie art. 101 TFUE i art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003.
- 68 W niniejszej sprawie wnosząca odwołanie kwestionuje w istocie ustalenie Sądu, że Komisja mogła w spornej decyzji wydanej po dniu 23 lipca 2002 r. nałożyć na nią na podstawie art. 65 ust. 1 i 5 EWWiS w związku z art. 7 ust. 1 i art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 grzywnę za udział przed dniem 23 lipca 2002 r. w zawarciu i wykonaniu porozumienia spełniającego przesłanki określone w art. 65 ust. 1 EWWiS.

- 69 W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o kompetencję Komisji, Sąd uznał w pkt 74 zaskarżonego wyroku, że przepis stanowiący podstawę prawną aktu i upoważniający instytucję Unii Europejskiej do wydania tego aktu powinien obowiązywać w chwili jego wydania, co ma miejsce w przypadku art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003.
- 70 W pkt 76–79 zaskarżonego wyroku Sąd wskazał, że traktat EWWiS stanowił na podstawie art. 305 ust. 1 WE *lex specialis* będące odstępstwem od *lex generalis*, czyli traktatu WE, oraz że ze względu na wygaśnięcie traktatu EWWiS w dniu 23 lipca 2002 r. zakres stosowania systemu ogólnego wynikającego z traktatu WE został rozszerzony z dniem 24 lipca 2002 r. na sektory pierwotnie regulowane traktatem EWWiS.
- 71 W pkt 80–82 zaskarżonego wyroku Sąd wyjaśnił, że zastąpienie uregulowań prawnych traktatu EWWiS ramami prawnymi traktatu WE wpisuje się w kontekst ciągłości porządku prawnego Unii i jej celów, zważywszy, że wprowadzenie i utrzymanie systemu wolnej konkurencji stanowi jeden z istotnych celów zarówno traktatu WE, jak i traktatu EWWiS. Sąd podkreślił w tym względzie, że pojęcia porozumień i uzgodnionych praktyk w rozumieniu art. 65 ust. 1 EWWiS odpowiadają pojęciom porozumień i uzgodnionych praktyk w rozumieniu art. 81 WE oraz że obydwa te przepisy są w taki sam sposób interpretowane przez sądy Unii.
- 72 W pkt 83 i 84 zaskarżonego wyroku Sąd wysnuł więc wniosek, że ciągłość porządku prawnego Unii wymaga, aby Komisja zapewniła – w odniesieniu do sytuacji powstałych pod rządami traktatu EWWiS – poszanowanie praw i obowiązków spoczywających *eo tempore* zarówno na państwach członkowskich, jak i na jednostkach na mocy traktatu EWWiS, oraz że w związku z tym wykładni art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 należy dokonywać w ten sposób, iż umożliwiał on Komisji po dniu 23 lipca 2002 r. nałożenie sankcji za zorganizowanie karteli w sektorach objętych zakresem stosowania traktatu EWWiS *ratione materiae* i *ratione temporis*.

- 73 Rozważania te nie naruszają w żaden sposób prawa. Z orzecznictwa wynika bowiem, po pierwsze, że zgodnie z zasadą wspólną systemom prawnym państw członkowskich, której korzenie sięgają prawa rzymskiego, w razie zmiany przepisów prawnych należy zapewnić ciągłość struktur prawnych, chyba że prawodawca wyraził odmienną wolę, a po drugie, że owa zasada znajduje zastosowanie do zmian przepisów prawa pierwotnego Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 25 lutego 1969 r. w sprawie 23/68 Klomp, Rec. s. 43, pkt 13).
- 74 Tymczasem, jak słusznie wskazała Komisja, nie istnieje żadna wskazówka co do tego, że prawodawca Unii chciał, by zachowania o charakterze z umowy zakazane pod rządami traktatu EWWiS mogły zostać wyłączone spod nałożenia sankcji po wygaśnięciu traktatu EWWiS.
- 75 Po pierwsze, jak wynika bowiem z pkt 55 niniejszego wyroku, wnosząca odwołanie sama podkreśliła, że Rada i przedstawiciele rządów państw członkowskich wskazali na swą gotowość przedsięwzięcia wszelkich niezbędnych środków, by sprostać skutkom wygaśnięcia rzeczonoego traktatu. Po drugie, Komisja wyjaśniła, że winna była przedstawić projekty przepisów przejściowych, tylko jeśli taki zabieg był uważany za konieczny, oraz że w świetle obowiązujących ogólnych zasad prawa uważała, iż w dziedzinie prawa kartelowego taka konieczność nie występowała.
- 76 Wynika stąd, że wnosząca odwołanie nie może wysunąć żadnego skutecznego argumentu opartego na braku przepisów przejściowych w rozpatrywanej dziedzinie.
- 77 Co więcej, z ustaleń poczynionych w pkt 65–67 niniejszego wyroku wynika, że w celu zagwarantowania wolnej konkurencji następowanie po sobie traktatów EWWiS, WE i FUE zapewnia, że za każde zachowanie spełniające przesłanki określone w art. 65 ust. 1 EWWiS – niezależnie od tego, czy miało miejsce przed dniem 23 lipca 2002 r., czy po tej dacie – Komisja mogła nałożyć karę i w dalszym ciągu będzie mogła to uczynić.

- 78 W tych okolicznościach sprzeczne z celem i spójnością traktatów, a także nie do pogodzenia z ciągłością porządku prawnego Unii byłoby to, że Komisja nie mogłaby zapewnić jednolitego stosowania norm związanych z traktatem EWWiS, które nadal wywołują skutki prawne nawet po wygaśnięciu tegoż traktatu (zob. podobnie wyrok z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie C-119/05 Lucchini, Zb.Orz. s. I-6199, pkt 41).
- 79 W drugiej kolejności Sąd słusznie orzekł w tym względzie w pkt 85, 86 i 89 zaskarżonego wyroku, że poszanowanie zasad rządzących stosowaniem prawa w czasie oraz wymogi dotyczące zasad pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań nakazują stosowanie przepisów materialnych przewidzianych w art. 65 ust. 1 i 5 EWWiS do okoliczności faktycznych danego przypadku podlegających jego zakresowi stosowania *ratione materiae* i *ratione temporis*.
- 80 W szczególności w zakresie, w jakim wnosząca odwołanie podnosi, że sporna decyzja narusza zasadę *nulla poena sine lege* oraz domniemywaną „zasadę precyzji”, zwłaszcza dlatego że ani rozporządzenie nr 1/2003, ani art. 83 WE nie nawiązują do art. 65 EWWiS, należy przypomnieć, że zasada ustawowej określoności czynów zabronionych i kar (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), przewidziana między innymi w art. 49 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, wymaga, by uregulowania Unii jasno określały naruszenia oraz sankcje (zob. podobnie wyrok z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie C-303/05 *Advocaten voor de Wereld*, Zb.Orz. s. I-3633, pkt 49, 50).
- 81 Ponadto zasada pewności prawa wymaga, aby takie uregulowania umożliwiały zainteresowanym dokładne zapoznanie się z zakresem obowiązków nakładanych na nich przez te uregulowania oraz aby mogli oni poznać jednoznacznie swoje prawa i obowiązki i podjąć w związku z tym odpowiednie działania (wyrok z dnia 10 marca 2009 r. w sprawie C-345/06 *Heinrich*, Zb.Orz. s. I-1659, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 82 Należy podkreślić w tym względzie, że w momencie zaistnienia okoliczności faktycznych art. 65 ust. 1 i 5 EWWiS przewidywał wyraźną podstawę prawną dla sankcji nałożonej w niniejszym przypadku, tak że wnosząca odwołanie nie mogła nie znać skutków swego zachowania. Ponadto z ustaleń poczynionych w pkt 65–67 niniejszego wyroku wynika, że to samo zachowanie podlegałoby też w każdym późniejszym momencie takiej sankcji wymierzonej przez Komisję.
- 83 Skoro jeszcze przed momentem zaistnienia okoliczności faktycznych traktaty jasno określały naruszenia, jak również charakter i surowość sankcji, które mogły zostać za nie nałożone, wspomniane zasady nie zmierzają do zapewnienia przedsiębiorstwom tego, że późniejsze zmiany podstaw prawnych i przepisów proceduralnych pozwolą im na uniknięcie wszelkiej sankcji wymierzonej za ich minione zachowania o znamionach naruszenia.
- 84 Należy dodać, że jeszcze przed wygaśnięciem traktatu EWWiS Komisja wskazała na brak możliwości uniknięcia takiej sankcji, podkreślając w pkt 31 swego komunikatu dotyczącego niektórych aspektów postępowania ze sprawami z zakresu konkurencji wynikających z wygaśnięcia traktatu EWWiS, wydanego w dniu 18 czerwca 2002 r., że jeżeli stwierdzi ona naruszenie w dziedzinie objętej traktatem EWWiS, to prawem materialnym mającym zastosowanie jest – bez względu na datę, w której ma ono zastosowanie – prawo materialne obowiązujące w chwili, gdy okoliczności faktyczne składające się na naruszenie miały miejsce, a prawem proceduralnym znajdującym zastosowanie po wygaśnięciu traktatu EWWiS jest prawo wynikające z traktatu WE.
- 85 Ponadto w niniejszej sprawie zasada *lex mitior* nie stoi na przeszkodzie stosowaniu art. 65 ust. 5 EWWiS, ponieważ grzywna nałożona w spornej decyzji jest w każdym razie niższa niż przewidziana w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 górna granica grzywny, jaką można nałożyć za naruszenie reguł konkurencji Unii.

- 86 Ze wszystkich tych okoliczności wynika, że staranne przedsiębiorstwo znajdujące się w sytuacji wnoszącej odwołanie nie mogło w którymkolwiek momencie nie znać skutków swego zachowania ani liczyć na to, że zastąpienie ram prawnych traktatu EWWiS ramami prawnymi traktatu WE pozwoli mu na uniknięcie wszelkiej sankcji za popełnione w przeszłości naruszenia art. 65 EWWiS.
- 87 Jeśli chodzi o obowiązującą podstawę prawną i mające zastosowanie przepisy proceduralne, Sąd również słusznie orzekł w pkt 84 i 87 zaskarżonego wyroku, że kompetencja Komisji do nałożenia omawianej grzywny w spornej decyzji wynikała z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 oraz że postępowanie winno być prowadzone zgodnie z tym rozporządzeniem.
- 88 Z orzecznictwa wynika bowiem, że przepis stanowiący podstawę prawną aktu i upoważniający instytucję Unii do jego wydania winien obowiązywać w chwili wydania danego aktu (zob. podobnie wyrok z dnia 4 kwietnia 2000 r. w sprawie C-269/97 Komisja przeciwko Radzie, Rec. s. I-2257, pkt 45) i że przepisy proceduralne uznaje się na ogół za mające zastosowanie w chwili ich wejścia w życie (zob. podobnie wyroki: z dnia 12 listopada 1981 r. w sprawach połączonych od 212/80 do 217/80 Meridionale Industria Salumi i in., Rec. s. 2735, pkt 9; z dnia 23 lutego 2006 r. w sprawie C-201/04 Molenbergatie, Zb.Orz. s. I-2049, pkt 31).
- 89 Należy dodać, że stosowanie przez Komisję rozporządzenia nr 1/2003 nie ograniczyło gwarancji proceduralnych przysługujących na podstawie uregulowań traktatu EWWiS przedsiębiorstwom, przeciwko którym prowadzone jest postępowanie, ale raczej poszerzyło je, czego zresztą wnosząca odwołanie nie kwestionuje.
- 90 Wynika stąd, że Sąd mógł uznać w pkt 87 i 89 zaskarżonego wyroku, nie naruszając prawa, po pierwsze, że kompetencja Komisji do nałożenia omawianej grzywny

w spornej decyzji wynikała z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 oraz że postępowanie winno być prowadzone zgodnie z tym rozporządzeniem, a po drugie, że mającym zastosowanie prawem materialnym określającym sankcję był art. 65 ust. 1 i 5 EWWiS.

- ⁹¹ W konsekwencji zarzut pierwszy oraz pierwsza część zarzutu trzeciego odwołania winny zostać oddalone.

B — W przedmiocie zarzutu drugiego i drugiej części zarzutu trzeciego

1. W przedmiocie pierwszej części zarzutu drugiego, opartej na naruszeniu przez Sąd prawa przy wykładni pkt 88 wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji

a) Argumentacja stron

- ⁹² Zdaniem wnoszącej odwołanie Sąd niesłusznie orzekł, że Trybunał przypisał jej w pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji odpowiedzialność za naruszenia popełnione przez Thyssen Stahl. Wprost przeciwnie, Trybunał, przedstawiając dodatkowe uzasadnienie, odmówił w tym wyroku przypisania jej tej odpowiedzialności. Ramy proceduralne, do których Sąd nawiązał na poparcie swej wykładni, nie pozwalają na nadanie innego znaczenia treści wspomnianego pkt 88. Dlatego też aby zachować swą wykładnię, Sąd powinien złożyć wniosek o wykładnię wyroku zgodnie z art. 102 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

- 93 Ponadto skoro rzeczony pkt 88 nawiązuje do wszystkich oświadczeń wskazanych w pkt 85 i 86 tegoż wyroku i wpisuje się w ten sam tok rozumowania, wnosząca odwołanie uważa, że wyłączenie oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. dokonane przez Sąd jest niezrozumiałe. Podobnie skoro Sąd uznał, że owo oświadczenie nie mogło być rozpatrywane, ponieważ nie dotyczyło działalności Thyssen Stahl, wnosząca odwołanie podnosi, że wspomniane oświadczenie dotyczyło właśnie działalności Thyssen Stahl.
- 94 Wreszcie jeśli chodzi o uzasadnienie zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym gdyby wspomniany pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji miał być interpretowany w sposób zaproponowany przez wnoszącą odwołanie, Trybunał nie miałby żadnego powodu, aby zająć stanowisko w kwestii zarzutów drugiego i trzeciego odwołania wzajemnego, wnosząca odwołanie podkreśla, że sądy Unii wydają regularnie rozstrzygnięcia w przedmiocie innych zarzutów niż uwzględniony zarzut.

b) Ocena Trybunału

- 95 Na wstępie należy przypomnieć, że Trybunał orzekł w pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji, iż co się tyczy wyjątkowych okoliczności przytoczonych przez Komisję i wymienionych w pkt 79 tego wyroku, wystarczy wskazać przede wszystkim, że wnosząca odwołanie nie jest następcą gospodarczym ThyssenStahl, gdyż spółka ta – aż do dnia wydania spornej decyzji – pozostała odrębną osobą prawną, oraz że jednolitość działania, jaką mogło odznaczać się zachowanie ThyssenStahl i wnoszącej odwołanie po dniu 1 stycznia 1995 r., nie wystarcza, by uzasadnić przypisanie wnoszącej odwołanie czynów popełnionych przez ThyssenStahl przed tą datą, ze względu na zasadę wskazaną w pkt 82 rzeczony wyrok, zgodnie z którą osoba prawna może zostać ukarana jedynie za czyny, które są jej indywidualnie zarzucane. Trybunał dodał, że co się tyczy wreszcie oświadczeń, które zostały złożone przez wnoszącą odwołanie w przedmiocie działalności ThyssenStahl w toku postępowania administracyjnego, wskazano już w pkt 85 i 86 tegoż wyroku, że nie

pozwalają one na przypisanie wnoszącej odwołanie odpowiedzialności za czyny popełnione przez ThyssenStahl przed tą datą.

- 96 W pkt 118 zaskarżonego wyroku Sąd wskazał, że odwołanie złożone przez wnoszącą odwołanie, które doprowadziło do wydania ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji, nie odnosiło się do przeprowadzonej przez Sąd oceny przeniesienia na nią odpowiedzialności ThyssenStahl. Owo ustalenie dokonane przez Sąd w zaskarżonym wyroku nie zostało zakwestionowane w niniejszym postępowaniu.
- 97 W pkt 119–121 zaskarżonego wyroku Sąd wskazał, że w odpowiedzi na wspomniane odwołanie Komisja wniosła odwołanie wzajemne, w ramach którego podniosła w szczególności przeinaczenie niektórych dokumentów dowodowych i naruszenie prawa w zakresie oceny wspomnianego przeniesienia odpowiedzialności. Sąd wyjaśnił, że przedmiotem dyskusji pomiędzy stronami była wykładnia treści odpowiedzi Trybunału na ten zarzut odwołania wzajemnego, zawartej w pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji. Sąd uznał, że owa wykładnia jest związana z zakresem wspomnianego zarzutu i poszczególnymi punktami argumentacji przedstawionej przez Komisję na poparcie tego zarzutu.
- 98 W pkt 122 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że z pkt 73–79 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji wynika, iż w ramach owego zarzutu odwołania wzajemnego Komisja nie zamierzała podważyć uznania przez Sąd spornego przeniesienia odpowiedzialności na podstawie oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r., a jedynie późniejszy wniosek Sądu, że wspomnianego oświadczenia nie można interpretować jako zawierającego także zrzeczenie się przez wnoszącą odwołanie jej prawa do bycia wysłuchaną w odniesieniu do czynów zarzucanych Thyssen Stahl.

- 99 W pkt 126–128 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że w pkt 81 i 82 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji Trybunał przypomniał i potwierdził wniosek Sądu, iż oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r. nie zawierało zrzeczenia się przez wnoszącą odwołanie jej prawa do bycia wysłuchaną, i że w pkt 83–86 tego wyroku Trybunał zbadał i oddalił argument Komisji dotyczący nieuwzględnienia przez Sąd innych dowodów związanych ze wspomnianym oświadczeniem i wynikłego stąd przeinaczenia tych dowodów. Zdaniem Sądu Trybunał stwierdził zatem w pkt 87 tegoż wyroku brak wypaczenia przez Sąd zarówno oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r., jak i tych innych dowodów.
- 100 W pkt 129 zaskarżonego wyroku Sąd podkreślił, że jedynym celem pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji było zbadanie i oddalenie przez Trybunał „inn[ego] argument[u] Komisji, dotycząc[ego] istnienia wyjątkowych okoliczności odnoszących się do rzekomego następstwa gospodarczego pomiędzy [wnoszącą odwołanie] a Thyssen [Stahl], oczywiście jednolitości czynu pomiędzy tymi dwoma podmiotami gospodarczymi i oświadczeń złożonych przez [wnoszącą odwołanie] w imieniu Thyssen [Stahl] w toku postępowania administracyjnego”.
- 101 W pkt 131–135 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że – w świetle celu pierwszego zarzutu odwołania wzajemnego wniesionego przez Komisję – z lektury zdania trzeciego pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji wynikało, iż owo zdanie ograniczało się do odesłania do przeprowadzonej w pkt 85 i 86 tegoż wyroku analizy oświadczeń złożonych przez wnoszącą odwołanie w toku postępowania administracyjnego w przedmiocie działalności Thyssen Stahl innych niż oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r., mianowicie odpowiedzi udzielonych przez wnoszącą odwołanie na dwa pisma w sprawie przedstawienia zarzutów i jej pisma z dnia 17 grudnia 1996 r.
- 102 Mając na względzie te rozważania, Sąd uznał w pkt 136 zaskarżonego wyroku, że popierana przez wnoszącą odwołanie wykładnia wspomnianego pkt 88 „prowadziłaby do przyznania, że Trybunał – bez żadnego uzasadnienia i przez zwykłe odesłanie – przekształcił stwierdzenie dotyczące naruszenia prawa do bycia wysłuchanym we wniosek w przedmiocie przeniesienia odpowiedzialności, co jest niedopuszczalne”.

w związku z czym Sąd oddalił w pkt 138 tego wyroku zarzut trzeci wnoszącej odwołanie jako wynikający z błędnego rozumienia wspomnianego pkt 88.

- 103 Owe zawarte w zaskarżonym wyroku rozważania nie naruszają w żaden sposób prawa. Po pierwsze, wbrew twierdzeniom wnoszącej odwołanie Sąd nie uznał bowiem w zaskarżonym wyroku, że Trybunał potwierdził w pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji, iż odpowiedzialność za naruszenia popełnione przez Thyssen Stahl została przypisana wnoszącej odwołanie. Wprost przeciwnie, w pkt 118 i 122 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził z jednej strony, że odwołanie wniesione przez wnoszącą odwołanie, które doprowadziło do wydania ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji, nie dotyczyło dokonanej przez Sąd oceny przeniesienia na wnoszącą odwołanie odpowiedzialności za zarzucane Thyssen Stahl zachowanie noszące znamiona naruszenia, a z drugiej strony, że pkt 88 tegoż wyroku odnosi się do odwołania wzajemnego Komisji, która również nie podważała takiego przeniesienia odpowiedzialności.
- 104 Po drugie, jak Sąd słusznie zauważył, w pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji Trybunał odpowiedział konkretnie na argumenty Komisji przedstawione w pkt 79 tego wyroku. Natomiast ów pkt 79 ogranicza się do streszczenia argumentów zawartych w pkt 84–87 odwołania wzajemnego, które nawiązują do pkt 60–64 tego odwołania wzajemnego.
- 105 Z akt sprawy wynika w tym względzie, że wszystkie argumenty zaprezentowane przez Komisję we wspomnianych punktach odwołania wzajemnego dotyczyły wyłącznie oświadczeń złożonych przez wnoszącą odwołanie w toku postępowania administracyjnego innych niż oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r.
- 106 Wynika stąd, że ani Komisja, ani wnosząca odwołanie nie wspomniały przed Trybunałem o możliwości przypisania wnoszącej odwołanie – na podstawie oświadczenia

z dnia 23 lipca 1997 r. – odpowiedzialności za sporne zachowanie Thyssen Stahl. Ponadto w pkt 83 rzeczonego wyroku Trybunał uznał, że należało ustalić istnienie dowodów innych niż wspomniane oświadczenie. Dlatego też zawarte w ostatnim zdaniu pkt 88 owego wyroku nawiązanie do oświadczeń wymienionych w pkt 85 i 86 tegoż wyroku odsyła wyłącznie do oświadczeń wnoszącej odwołanie innych niż oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r.

¹⁰⁷ W związku z powyższym pierwsza część zarzutu drugiego odwołania winna zostać oddalona.

2. W przedmiocie argumentu pierwszego, podniesionego na poparcie drugiej części zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia przez Sąd zakresu zasady powagi rzeczy osądzonej oraz naruszenia prawa do obrony

a) W przedmiocie dopuszczalności wspomnianego argumentu

i) Argumentacja stron

¹⁰⁸ Komisja podnosi, że argumentacja wnoszącej odwołanie jest sprzeczna z uwagami zaprezentowanymi przez nią w postępowaniu w pierwszej instancji, gdzie wnosząca odwołanie twierdziła, iż sąd Unii rozstrzygnął już ostatecznie kwestię przeniesienia odpowiedzialności. Zarzut ten jest więc nowym zarzutem, przez co jest niedopuszczalny na etapie postępowania odwoławczego.

ii) Ocena Trybunału

- 109 Z pkt 105–109 zaskarżonego wyroku wynika, że wnosząca odwołanie wskazała przed Sądem w ramach zarzutu czwartego, podniesionego na poparcie jej żądania stwierdzenia nieważności spornej decyzji, że oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r. nie mogło prowadzić do przeniesienia na nią odpowiedzialności za sporne zachowanie Thyssen Stahl.
- 110 Tymczasem jest jasne, że wnosząca odwołanie podniosła ów zarzut, na wypadek gdyby Sąd odrzucił wykładnię pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji, którą popierała w ramach zarzutu trzeciego, zważywszy, że powaga rzeczy osądzonej nie przysługiwała w tym względzie wspomnianemu wyrokowi ani też ww. wyrokowi w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji.
- 111 W pkt 139–147 zaskarżonego wyroku Sąd, nie zbadawszy istoty wspomnianego zarzutu czwartego, odrzucił go, opierając się na powadze rzeczy osądzonej przysługującej ustaleniu, jakie poczynił w pkt 62 ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, zgodnie z którym z uwagi na oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r. Komisja była wyjątkowo uprawniona do przypisania wnoszącej odwołanie odpowiedzialności za sporne zachowanie.
- 112 Dlatego też nie można zabronić wnoszącej odwołanie zakwestionowania w ramach jej odwołania owej oceny, jakiej Sąd dokonał po raz pierwszy w zaskarżonym wyroku i która stanowiła podstawę odrzucenia jej zarzutu czwartego, podniesionego na poparcie jej żądania stwierdzenia nieważności spornej decyzji.

- 113 W konsekwencji argument pierwszy, podniesiony na poparcie drugiej części zarzutu drugiego odwołania, jest dopuszczalny.

b) Co do istoty

i) Argumentacja stron

- 114 W pierwszej kolejności wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd naruszył zasadę powagi rzeczy osądzonej. Ponieważ owa zasada oznacza niemożność wniesienia do sądu nowej skargi dotyczącej tego samego przedmiotu, jej zakres nie może wyjść poza przedmiot sporu związanego z wcześniejszym postępowaniem. Skoro przedmiot sporu zostaje określony przez żądania i fakty leżące u jego podstaw, w razie zakwestionowania decyzji administracyjnej wspomniana zasada dotyczy wyłącznie zaskarżonej decyzji. Zdaniem wnoszącej odwołanie wynika stąd, że zasada powagi rzeczy osądzonej nie może stanowić przeszkody we wniesieniu skargi na nową decyzję, nawet jeśli obie odnośne decyzje dotyczą tego samego przedmiotu.
- 115 W niniejszej sprawie powaga rzeczy osądzonej dotyczy zatem w każdym razie wyłącznie decyzji pierwotnej. Według wnoszącej odwołanie kwestia, czy zachowanie Thyssen Stahl mogło być jej przypisane, powinna więc zostać ponownie zbadana w spornej decyzji. Wnosząca odwołanie podkreśla w tym względzie, że w poprzednich postępowaniach sądowych ograniczyła się do wskazania na naruszenie swego prawa do obrony. Przyjęta przez Sąd wykładnia zasady powagi rzeczy osądzonej pozabawia ją zatem możliwości podniesienia zarzutów, których jeszcze nie postawiła.

- 116 Ponadto wnosząca odwołanie uważa, że z uwagi na fakt, iż odwołała oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r., okoliczności faktyczne dotyczące domniemywanego przeniesienia na nią odpowiedzialności za działania Thyssen Stahl uległy zmianie – zważywszy na sporną decyzję – od momentu wydania decyzji pierwotnej. Wbrew temu, co orzekł Sąd w pkt 147 zaskarżonego wyroku, późniejsza zmiana okoliczności faktycznych lub prawnych nie może w żadnym razie zostać wykluczona przez zasadę powagi rzeczy osądzonej.
- 117 W drugiej kolejności wnosząca odwołanie podnosi, że przyjęta przez Sąd wykładnia zasady powagi rzeczy osądzonej stanowi naruszenie jej prawa do obrony. Nieważność decyzji pierwotnej została stwierdzona, ponieważ naruszono prawo wnoszącej odwołanie do bycia wysłuchaną, jeśli chodzi o przypisanie jej zachowania Thyssen Stahl, w związku z czym uważa ona, że owo prawo winno zostać zagwarantowane w ramach nowego postępowania. Natomiast gdyby można było jej przypisać odpowiedzialność za wspomniane zachowanie na samej tylko podstawie powagi rzeczy osądzonej, nie istniałby żaden interes we wniesieniu nowej skargi, a prawo do bycia wysłuchanym byłoby w ten sposób pozbawione swej istoty.
- 118 Komisja podnosi, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem powaga rzeczy osądzonej obejmuje kwestie faktyczne i prawne, które rzeczywiście lub siłą rzeczy zostały rozstrzygnięte w danym wyroku. Komisja wyjaśnia, że zarówno postępowanie sporne w sprawie decyzji pierwotnej, jak i postępowanie, które doprowadziło do wydania zaskarżonego wyroku, wymagały dokonania analizy kwestii, czy mogła ona przypisać wnoszącej odwołanie – na podstawie oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. – odpowiedzialność za naruszenie popełnione przez Thyssen Stahl.
- 119 Owo oświadczenie było zatem przedmiotem sporu w tych postępowaniach, a w pkt 59 i 62 ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji Sąd stwierdził omawianą możliwość przypisania odpowiedzialności, co nie zostało zakwestionowane w ramach odwołania od tego wyroku, a poza tym zostało potwierdzone co do istoty przez Trybunał. Mając obowiązek, zgodnie z art. 233 WE, podjęcia środków, które zapewnią wykonanie wyroku

Trybunału, Komisja była zobowiązana uwzględnić te ustalenia. Ponadto ponieważ sporna decyzja została wydana w ramach tego samego postępowania administracyjnego co postępowanie, które doprowadziło do wydania decyzji pierwotnej, wnosząca odwołanie nie może przedstawiać odmiennych twierdzeń co do tych samych okoliczności faktycznych.

- 120 Komisja wskazuje poza tym, że gdyby powaga rzeczy osądzonej mogła zostać podniesiona, tylko jeśli chodzi o nową skargę o stwierdzenie nieważności tej samej decyzji, miałyby ona zastosowanie wyłącznie w przypadku utrzymania decyzji w mocy w ramach pierwszego postępowania. Tymczasem owa zasada ma również zastosowanie w razie stwierdzenia nieważności z uwagi na uchybienie proceduralne, jeśli pewne wstępne kwestie zostały rozstrzygnięte w tych ramach.
- 121 Zdaniem Komisji odwołanie oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. mające miejsce po raz pierwszy w toku rozprawy przed Sądem nie było już możliwe z prawnego punktu widzenia, ponieważ w międzyczasie wydano sporną decyzję. Dlatego też przejęcie odpowiedzialności nie może już zostać wykluczone jako podstawa tej decyzji. Ponadto wnosząca odwołanie przeczy sama sobie, twierdząc jednocześnie, że powaga rzeczy osądzonej dotyczy wyłącznie wpływu wcześniejszych wyroków na decyzję pierwotną oraz że Trybunał orzekł ostatecznie w pkt 88 ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji, iż nie była ona odpowiedzialna na gruncie prawa materialnego.
- 122 Wreszcie skoro nieważność decyzji pierwotnej została stwierdzona ze względu na uchybienie proceduralne, skuteczne przejęcie odpowiedzialności Thyssen Stahl nie wymaga zapewnienia prawa do bycia wysłuchanym, jako że sama wnosząca odwołanie oświadczyła, że przejmuje na siebie tę odpowiedzialność, znając skutki swego oświadczenia.

ii) Ocena Trybunału

- 123 Trybunał wielokrotnie przypominał, po pierwsze, znaczenie, jakie zasada powagi rzeczy osądzonej ma zarówno w porządku prawnym Unii, jak i w krajowych porządkach prawnych (wyroki: z dnia 30 września 2003 r. w sprawie C-224/01 Köbler, Rec. s. I-10239, pkt 38; z dnia 16 marca 2006 r. w sprawie C-234/04 Kapferer, Zb.Orz. s. I-2585, pkt 20; z dnia 29 czerwca 2010 r. w sprawie C-526/08 Komisja przeciwko Luksemburgowi, Zb.Orz. s. I-6151, pkt 26), a po drugie, że powaga rzeczy osądzonej dotyczy jedynie tych kwestii faktycznych i prawnych, które rzeczywiście lub siłą rzeczy zostały rozstrzygnięte w danym orzeczeniu sądowym (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Luksemburgowi, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 124 W niniejszej sprawie należy zaznaczyć, że w pkt 62 ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji Sąd orzekł, co następuje:

„Należy podkreślić, iż bezsporne jest, że – zważywszy na oświadczenie złożone przez [wnoszącą odwołanie] w dniu 23 lipca 1997 r. – Komisja była w drodze wyjątku uprawniona do przypisania tej ostatniej odpowiedzialności za zachowanie noszące znamiona naruszenia zarzucane Thyssen Stahl między grudniem 1993 r. a dniem 1 stycznia 1995 r. Należy bowiem uznać, że tego rodzaju oświadczenie, które odpowiada w szczególności względem gospodarczym właściwym łączeniu się przedsiębiorstw, prowadzi do tego, że osoba prawna, która wzięła na siebie odpowiedzialność za działalność innej osoby prawnej, po zakończeniu naruszenia wynikającego z tej działalności jest zobowiązana ponieść za nie odpowiedzialność, nawet jeśli co do zasady odpowiedzialność za to naruszenie spoczywa na osobie fizycznej czy prawnej, która kierowała danym przedsiębiorstwem w momencie popełnienia naruszenia”.

- 125 Wynika stąd, że w rzeczonym pkt 62 ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji Sąd wypowiedział się w kwestii zgodności z prawem przeniesienia odpowiedzialności za omawiane zachowanie noszące znamiona naruszenia w drodze oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r.

- 126 W pkt 139 i 140 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, że w związku z tym ta kwestia prawna jest objęta powagą rzeczy osądzonej, jako że została rzeczywiście rozstrzygnięta przez sąd Unii.
- 127 Tymczasem, jak wynika z pkt 115 niniejszego wyroku, wnosząca odwołanie podnosi, że w zakończonych ww. wyrokami sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji i w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji poprzestała na podniesieniu naruszenia prawa do obrony oraz że w związku z tym wykładnia zasady powagi rzeczy osądzonej przyjęta przez Sąd w zaskarżonym wyroku pozbawia ją możliwości podniesienia zarzutów, których jeszcze nie postawiła.
- 128 Należy zaznaczyć w tym względzie, że sam Sąd stwierdził w pkt 51 ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, iż wnosząca odwołanie poprzestała na twierdzeniu, „że jej prawo do bycia wysłuchaną w przedmiocie działań zarzucanych Thyssen Stahl zostało naruszone”, oraz że „zgodziła się przejąć na siebie – jako nabywca – odpowiedzialność za naruszenia popełnione ewentualnie przez [Thyssen Stahl]”. Ponadto w pkt 62 wspomnianego wyroku Sąd podkreślił, że przeniesienie odpowiedzialności z Thyssen Stahl na wnoszącą odwołanie w drodze oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. nie było kwestionowane.
- 129 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że zgodność z prawem przeniesienia odpowiedzialności w drodze oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. nie była przedmiotem sporu zakończonego wydaniem ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji.
- 130 Zważywszy bowiem na argumenty przedstawione przed Sądem w tej sprawie, zadanie Sądu ograniczało się do dokonania oceny, czy wnosząca odwołanie zrzekła się w drodze oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. swego prawa do bycia wysłuchaną konkretnie w przedmiocie zachowania Thyssen Stahl noszącego znamiona naruszenia.

- 131 Wprawdzie Sąd musiał w ramach tej oceny ustalić treść wspomnianego oświadczenia i mógł zatem stwierdzić, że zmierzało ono do realizacji owego przeniesienia odpowiedzialności, jednak nie należało do niego wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie zgodności z prawem tej operacji, gdyż w przeciwnym razie orzekłby *ultra petita*.
- 132 Wynika stąd, że skoro zgodność z prawem rzeczzonego przeniesienia odpowiedzialności w drodze oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. nie została podniesiona przed Sądem, ustalenie poczynione w pkt 62 ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji stanowi *obiter dictum* wykraczające poza granice sporu wniesionego przed Sąd, w związku z czym nie rozstrzyga kwestii prawnej ani rzeczywiście, ani siłą rzeczy. Nie przysługuje mu zatem powaga rzeczy osądzonej.
- 133 Poza tym w pkt 96 i 102–106 niniejszego wyroku wskazano, że ani odwołanie wniesione przez wnoszącą odwołanie, ani odwołanie wzajemne Komisji, które doprowadziły do wydania ww. wyroku w sprawach połączonych ThyssenKrupp przeciwko Komisji, nie dotyczyły kwestii zgodności z prawem przeniesienia odpowiedzialności w drodze oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. Dlatego też Trybunał nie rozstrzygnął dotąd tej kwestii prawnej.
- 134 Mając na względzie te rozważania, należy stwierdzić, iż Sąd naruszył prawo, orzekając w pkt 139–145 zaskarżonego wyroku, że dokonana przez Sąd w pkt 62 ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji ocena zgodności z prawem rzeczzonego przeniesienia odpowiedzialności była objęta powagą rzeczy osądzonej.
- 135 Z powyższego wynika, że argument pierwszy, podniesiony na poparcie drugiej części zarzutu drugiego odwołania, winien zostać uwzględniony bez potrzeby badania pozostałych argumentów podniesionych przez wnoszącą odwołanie.

- 136 Należy jednak przypomnieć, że jeśli w uzasadnieniu wyroku Sądu dopuszczono się naruszenia prawa Unii, lecz jego sentencja jest zasadna w świetle innych względów prawnych, odwołanie musi zostać oddalone (zob. wyrok z dnia 13 lipca 2000 r. w sprawie C-210/98 P Salzgitter przeciwko Komisji, Rec. s. I-5843, pkt 58).
- 137 Należy przypomnieć w tym względzie, że orzekając, iż dokonana przez Sąd w pkt 62 ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji ocena zgodności z prawem omawianego przeniesienia odpowiedzialności była objęta powagą rzeczy osądzonej, Sąd odrzucił podniesiony przed nim zarzut czwarty, który dotyczył zgodności z prawem tego przeniesienia odpowiedzialności na podstawie oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r.
- 138 W tych okolicznościach należy zbadać argument drugi, podniesiony na poparcie drugiej części zarzutu drugiego odwołania, który stanowi w istocie powtórzenie zarzutu czwartego podniesionego przed Sądem przez wnoszącą odwołanie.

3. W przedmiocie argumentu drugiego, podniesionego na poparcie drugiej części zarzutu drugiego, i drugiej części zarzutu trzeciego, opartych na braku przeniesienia odpowiedzialności w drodze oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. i na naruszeniu „zasady precyzji”

a) Argumentacja stron

- 139 W ramach argumentu drugiego, podniesionego na poparcie drugiej części zarzutu drugiego, wnosząca odwołanie przypomina, że podniosła przed Sądem, iż zgodnie z orzecznictwem nie mogła zostać uznana za odpowiedzialną jako przedsiębiorstwo

wstępujące w prawa i obowiązki Thyssen Stahl, zważywszy, że ta ostatnia w dalszym ciągu istniała. W zakresie, w jakim Sąd przypisał jej tę odpowiedzialność na podstawie oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r., wnosząca odwołanie podnosi, że ograniczyła się do oświadczenia, iż brała na siebie na gruncie prawa cywilnego odpowiedzialność za długi Thyssen Stahl i że owo oświadczenie – gdyby nadal obowiązywało, co nie ma miejsca – nie pozwala na przypisanie jej odpowiedzialności wynikającej z prawa grzywnien.

- 140 Wnosząca odwołanie wyjaśnia, że Komisja zażądała od niej złożenia oświadczenia, nie poinformowawszy jej o swym zamiarze wykorzystania go na poparcie wniosku o przeniesieniu odpowiedzialności za zapłatę grzywny. Owo żądanie zostało zinterpretowane jako dotyczące wyłącznie odpowiedzialności cywilnej. Aby położyć kres nieprawidłowej wykładni rzeczzonego oświadczenia przez Komisję, wnosząca odwołanie wniosła o wpisanie do protokołu rozprawy przed Sądem, że odwołuje to oświadczenie.
- 141 Zdaniem wnoszącej odwołanie takie prywatne oświadczenie złożone przez przedsiębiorstwo nie może w żadnym razie prowadzić do przeniesienia odpowiedzialności za naruszenie prawa kartelowego, zważywszy, że grzywna stanowi sankcję nakładaną przez władze publiczne na podstawie ustawy, w tym również jeśli chodzi o wyznaczenie osoby, na którą sankcja zostaje nałożona. Zgodnie z zasadą *ius publicum privatorum pactis mutari non potest* ani władze, ani przedsiębiorstwa nie mogą wprowadzić odstępstwa od prawnego obowiązku zapłaty grzywny poprzez przeniesienie odpowiedzialności.
- 142 Wreszcie w drugiej części zarzutu trzeciego wnosząca odwołanie podnosi, że orzekając, iż ze spornej decyzji wynika, że Komisja oparła jej odpowiedzialność na oświadczeniu z dnia 23 lipca 1997 r., Sąd naruszył „zasadę precyzji”, ponieważ nie istnieje żadna wskazówka w *lex lata*, zgodnie z którą prywatne oświadczenie złożone przez przedsiębiorstwo mogłoby prowadzić do przeniesienia odpowiedzialności za zapłatę grzywny, i nie zostały też określone zakres i ograniczenia takiego przeniesienia.

b) Ocena Trybunału

- ¹⁴³ Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem osoba fizyczna lub prawna, która kierowała danym przedsiębiorstwem w chwili popełnienia naruszenia, powinna co do zasady za nie odpowiadać, nawet gdy w momencie wydania decyzji stwierdzającej naruszenie nie ponosiła już odpowiedzialności za prowadzenie przedsiębiorstwa (wyroki z dnia 16 listopada 2000 r.: w sprawie C-248/98 P KNP BT przeciwko Komisji, Rec. s. I-9641, pkt 71; w sprawie C-279/98 P Cascades przeciwko Komisji, Rec. s. I-9693, pkt 78; w sprawie C-286/98 P Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji, Rec. s. I-9925, pkt 37; w sprawie C-297/98 P SCA Holding przeciwko Komisji, Rec. s. I-10101, pkt 27).
- ¹⁴⁴ W odniesieniu do kwestii, w jakich okolicznościach dany podmiot, który nie popełnił naruszenia, może jednak zostać ukarany za jego popełnienie, Trybunał wyjaśnił już, że taka sytuacja może mieć miejsce wówczas, gdy podmiot popełniający naruszenie przestaje istnieć pod względem prawnym lub gospodarczym, ponieważ sankcja nałożona na przedsiębiorstwo, które nie wykonuje już działalności gospodarczej, mogłaby być pozbawiona skutku odstrasżającego (wyrok z dnia 11 grudnia 2007 r. w sprawie C-280/06 ETI i in., Zb.Orz. s. I-10893, pkt 40).
- ¹⁴⁵ Po pierwsze, w niniejszej sprawie bezsporne jest, że w okresie zaistnienia okoliczności faktycznych podmiot, któremu przypisano sporne zachowanie noszące znamiona naruszenia, stanowił część Thyssen Stahl i działał pod jej kontrolą. Po drugie, nie jest kwestionowana okoliczność, że w momencie wydania spornej decyzji Thyssen Stahl w dalszym ciągu istniała pod względem prawnym oraz nadal wykonywała działalność gospodarczą. Wynika stąd, że zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 143 i 144 niniejszego wyroku Komisja była w zasadzie zobowiązana do nałożenia omawianej grzywny na Thyssen Stahl.

- 146 Z akt sprawy wynika w tym względzie, że postępowanie wszczęte przez Komisję w związku z omawianym zachowaniem o znamionach naruszenia dotyczyło początkowo Thyssen Stahl i że nawet po przeniesieniu danego podmiotu na wnoszącą odwołanie Komisja w dalszym ciągu prowadziła postępowanie w sprawie rzeczonoego zachowania przeciwko Thyssen Stahl.
- 147 Komisja wyjaśniła, że po przeniesieniu wspomnianego podmiotu na wnoszącą odwołanie zarówno wnosząca odwołanie, jak i Thyssen Stahl zwróciły się do niej o to, by postępowanie toczyło się jedynie przeciwko wnoszącej odwołanie. Tymczasem Komisja uznała, że umorzenie postępowania prowadzonego przeciwko Thyssen Stahl byłoby możliwe, tylko gdyby wnosząca odwołanie przejęła na siebie na piśmie odpowiedzialność za naruszenie.
- 148 Jak wynika z samej treści oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. przytoczonej w pkt 15 niniejszego wyroku, wnosząca odwołanie złożyła to oświadczenie w odpowiedzi na żądanie przejęcia na piśmie odpowiedzialności za zarzucane Thyssen Stahl zachowanie noszące znamiona naruszenia. Zgodnie bowiem z jego brzmieniem owo oświadczenie, po pierwsze, zostało złożone jednocześnie w odniesieniu do postępowania wszczętego w sprawie omawianego kartelu i na żądanie Komisji, a po drugie, dotyczyło odpowiedzialności wnoszącej odwołanie – wskutek przeniesienia omawianego sektora działalności – za działania Thyssen Stahl.
- 149 Z uwagi na jego treść należy oddalić twierdzenie wnoszącej odwołanie, że Komisja zażądała od niej złożenia oświadczenia, nie poinformowawszy jej o swym zamiarze wykorzystania go na poparcie wniosku o przeniesieniu odpowiedzialności za zapłatę grzywny, tak że owo żądanie zostało zinterpretowane jako dotyczące wyłącznie odpowiedzialności cywilnej. Trzeba bowiem stwierdzić, że w tym oświadczeniu wnosząca odwołanie wyraźnie potwierdziła, iż chce przejąć na siebie – jako przedsiębiorstwo wykonujące działalność gospodarczą związaną z kartelem – odpowiedzialność za zachowanie noszące znamiona naruszenia z uwagi na grzywnę, jaką Komisja mogła nałożyć w ramach postępowania wszczętego w sprawie rzeczonoego kartelu.

- 150 Należy podkreślić w tym względzie, że w tych okolicznościach skutek prawny przeniesienia odpowiedzialności, jaką wnosząca odwołanie przejęła na siebie w drodze oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r., był zupełnie jasny i przewidywalny dla niej, wbrew temu, co ona twierdzi.
- 151 Ponadto z akt sprawy wynika, po pierwsze, że Komisja oparła się na tym oświadczeniu, aby nałożyć na wnoszącą odwołanie grzywnę, której zasadniczo podlegała Thyssen Stahl, a po drugie, że wnosząca odwołanie ani nie zakwestionowała w swej skardze na decyzję pierwotną tej operacji prawnej Komisji, ani nie podważyła w swym odwołaniu od ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji poczynionego przez Sąd w pkt 62 rzeczonego wyroku ustalenia, że zważywszy na wspomniane oświadczenie, Komisja była w drodze wyjątku uprawniona do przypisania jej odpowiedzialności za zachowanie Thyssen Stahl noszące znamiona naruszenia.
- 152 Jak podnosi Komisja, jest bowiem jasne, że wnosząca odwołanie stwierdziła po raz pierwszy, że nie brała na siebie – w drodze oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. – odpowiedzialności za zachowanie Thyssen Stahl noszące znamiona naruszenia, w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów sporządzone w ramach postępowania zakończonego wydaniem spornej decyzji, a więc w okresie, gdy w stosunku do Thyssen Stahl nastąpiło przedawnienie w zakresie postępowania dotyczącego zachowania o znamionach naruszenia. Ponadto wnosząca odwołanie oświadczyła po raz pierwszy, że odwołuje wspomniane oświadczenie, w toku rozprawy przed Sądem w postępowaniu zakończonym wydaniem zaskarżonego wyroku.
- 153 W tych wyjątkowych i szczególnych okolicznościach danego przypadku, na które składają się, po pierwsze, przeniesienie na wnoszącą odwołanie podmiotu należącego do Thyssen Stahl, która prowadziła działalność na rynku wyrobów płaskich ze stali nierdzewnej, po drugie, oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r., w którym wnosząca odwołanie wyraźnie potwierdziła Komisji chęć przejęcia na siebie – jako nabywca wspomnianego podmiotu – odpowiedzialności za zachowanie noszące znamiona naruszenia z uwagi na grzywnę, jaką Komisja mogła nałożyć, po trzecie, okoliczność, że wnosząca odwołanie nie sprzeciwiła się – mimo że kilkakrotnie miała ku temu

okazję – wykładni tego oświadczenia przyjętej przez Komisję przed upływem w stosunku do Thyssen Stahl terminu przedawnienia w zakresie postępowania dotyczącego zachowania o znamionach naruszenia, należy uznać, że Komisja mogła przypisać wnoszącej odwołanie odpowiedzialność za zachowanie zarzucane Thyssen Stahl i nałożyć na nią omawianą grzywnę.

- 154 Ponadto należy stwierdzić, że wbrew temu, co twierdzi wnosząca odwołanie, odwołanie oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. nie było już możliwe na rozprawie przed Sądem. Treść wspomnianego oświadczenia, które miało umożliwić Komisji nałożenie rzeczonej grzywny raczej na wnoszącą odwołanie niż na Thyssen Stahl, wykluczała bowiem taką możliwość w momencie, gdy na podstawie tego oświadczenia Komisja, wydając sporną decyzję, rzeczywiście nałożyła grzywnę na wnoszącą odwołanie.
- 155 Należy podkreślić w tym względzie, że późniejsza nieodwołalność oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. nie uniemożliwia wnoszącej odwołanie zakwestionowania w drodze skargi do sądów Unii wykładni treści oświadczenia, jak wynika to z pkt 64–66 ww. wyroku w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, albo wyraźnego lub dorozumianego uznania okoliczności faktycznych lub prawnych w toku postępowania administracyjnego przed Komisją, ponieważ owo uznanie nie może ograniczać samego wykonywania prawa do wniesienia skargi do Sądu przysługującego osobom fizycznym lub prawnym na podstawie art. 230 akapit czwarty WE (wyrok z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie C-407/08 P Knauf Gips przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-6375, pkt 90).
- 156 Mając powyższe na względzie, należy oddalić argument drugi, podniesiony na poparcie drugiej części zarzutu drugiego odwołania, który stanowi w istocie powtórzenie zarzutu czwartego podniesionego przed Sądem przez wnoszącą odwołanie, oraz drugą część zarzutu trzeciego.

- 157 W tych okolicznościach skoro w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dopuszczono się naruszenia prawa Unii, lecz sentencja tego wyroku jest zasadna w świetle innych względów prawnych, tak że odwołanie musi zostać oddalone (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Salzgitter przeciwko Komisji, pkt 58), naruszenie prawa przez Sąd stwierdzone w pkt 134 niniejszego wyroku nie ma wpływu na badanie niniejszego odwołania.

C — W przedmiocie zarzutu czwartego, opartego na naruszeniu przepisów regulujących przedawnienie

1. Argumentacja stron

- 158 Wnosząca odwołanie podnosi, że oddalając w pkt 193–214 zaskarżonego wyroku jej zarzut siódmy, Sąd naruszył art. 1 ust. 1 decyzji Komisji nr 715/78/EWWiS z dnia 6 kwietnia 1978 r. dotyczącej przedawnienia ścigania i wykonywania sankcji w zakresie obowiązywania Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (Dz.U. L 94, s. 22).
- 159 Wnosząca odwołanie uważa, że skoro ów przepis stanowi, iż przedawnienie w zakresie postępowań następuje pięć lat po ustaniu naruszenia, a rozpatrywane naruszenie ustało w dniu 31 grudnia 1994 r. wraz z przeniesieniem na nią działalności Thyssen Stahl, naruszenie uległo przedawnieniu w 1999 r. Wnosząca odwołanie dodaje, że gdyby data wspomnianego ustania została wyznaczona na rok, w którym inni uczestnicy zaprzestali naruszenia, to jest w ciągu 1998 r., przedawnienie nastąpiłoby w 2003 r. Wyjaśnia ona, że podobnie byłoby w przypadku zastosowania art. 25 rozporządzenia nr 1/2003 lub rozporządzenia Rady (EWG) nr 2988/74 z dnia 26 listopada 1974 r. dotyczącego okresów przedawnień w postępowaniach i wykonywaniu sankcji

zgodnie z regułami Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej dotyczącymi transportu i konkurencji (Dz.U. L 319, s. 1).

- ¹⁶⁰ Wnosząca odwołanie twierdzi, że żadna z czynności przerywających bieg przedawnienia, przewidzianych w art. 2 decyzji nr 715/78, nie została podjęta w stosunku do Thyssen Stahl. Ponadto bieg przedawnienia nie uległ zawieszeniu na podstawie art. 3 rzeczony decyzji, ponieważ Thyssen Stahl nie wniosła skargi na decyzję pierwotną, a skarga wniesiona przez wnoszącą odwołanie nie prowadzi do zawieszenia biegu przedawnienia w stosunku do Thyssen Stahl, jako że zawieszenie biegu przedawnienia wywołuje skutki wyłącznie inter partes.
- ¹⁶¹ W zakresie, w jakim Sąd stwierdził, że zawieszenie biegu przedawnienia winno być oceniane w stosunku do wnoszącej odwołanie, ponieważ z uwagi na oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r. uznano, że sama wnosząca odwołanie popełniła omawiane naruszenie, wnosząca odwołanie przypomina, że jej zdaniem przypisana jej odpowiedzialność nie jest rodzajem odpowiedzialności ponoszonej przez przedsiębiorstwo, które jest następcą innego przedsiębiorstwa, ale co najwyżej odpowiedzialnością przez zastępstwo. Natomiast naruszenie popełnione przez Thyssen Stahl jest odrębnym naruszeniem, za które odpowiedzialność została następnie przeniesiona na wnoszącą odwołanie.
- ¹⁶² Wnosząca odwołanie zaznacza w tym względzie, że sam Sąd stwierdził, iż przejęcie odpowiedzialności Thyssen Stahl na podstawie oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r. nie pozwalało uznać dwóch naruszeń popełnionych przez nią samą i przez Thyssen Stahl za jedno naruszenie. Wywodzi ona stąd, że odnośnie do przedawnienia oba naruszenia również nie mogą zostać uznane za jedno naruszenie, którego skutek prawny zależałby wyłącznie od podjętych przez nią czynności proceduralnych.

- 163 Poza tym poczynione przez Sąd nawiązanie do wyroku z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-294/98 P Metsä-Serla i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-10065, jest zdaniem wnoszącej odwołanie bezskuteczne, ponieważ w sprawie zakończonej wydaniem tego wyroku Trybunał miał zająć stanowisko w kwestii możliwości skazania dwóch przedsiębiorstw na solidarną zapłatę grzywny z uwagi na istnienie złożonej z nich jednostki gospodarczej. Natomiast owe okoliczności nie mają żadnego związku z okolicznościami niniejszej sprawy, która dotyczy przypisania odpowiedzialności ze względu na samo oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r.
- 164 Wreszcie zakładając nawet, że można uznać, iż sama wnosząca odwołanie popełniła rozpatrywane naruszenie, okoliczność ta nie ma wpływu na przedawnienie. Z orzecnictwa wynika, że w prawie kartelowym przeniesienie odpowiedzialności zakłada, iż danej osobie przypisuje się odpowiedzialność za antykonkurencyjne zachowanie innej osoby. Wnosząca odwołanie wysnuwa stąd wniosek, że nawet jeśli obowiązek zapłaty grzywny zostaje przeniesiony, konsekwencje prawne tej odpowiedzialności za zachowanie drugiej osoby w dalszym ciągu zależą od czynności proceduralnych pierwotnego sprawcy naruszenia.
- 165 Wnosząca odwołanie wyjaśnia, że to ze względu na tę okoliczność czynności pierwotnego sprawcy naruszenia pozwalające na wykluczenie lub ograniczenie jej odpowiedzialności, takie jak wnioski o złagodzenie sankcji, wiążą osobę trzecią, na którą odpowiedzialność zostaje przeniesiona, i wywierają na nią wpływ. Podobnie jeśli naruszenie popełnione przez wspomnianego sprawcę pierwotnego ulega przedawnieniu w stosunku do niego, ten skutek prawny nie może zostać uchylony przez przeniesienie odpowiedzialności na osobę trzecią.

2. Ocena Trybunału

- 166 Po pierwsze, należy przypomnieć, że stosownie do zarówno art. 1 ust. 1 decyzji nr 715/78, jak i art. 25 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 uprawnienie Komisji do

nakładania grzywien za naruszenia przepisów prawa konkurencji podlega pięcioletniemu terminowi przedawnienia, który – zgodnie z art. 1 ust. 2 decyzji nr 715/78 i art. 25 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 – rozpoczyna bieg od dnia, w którym popełniono naruszenie, lub od dnia zaniechania naruszenia, i który może – na mocy art. 2 i 3 decyzji nr 715/78 i art. 25 ust. 3–6 rozporządzenia nr 1/2003 – ulec przerwaniu lub zawieszeniu.

167 Po drugie, należy stwierdzić, że Komisja nałożyła grzywnę w spornej decyzji wyłącznie na wnoszącą odwołanie. W tych okolicznościach przedawnienie może być oceniane wyłącznie w stosunku do tej ostatniej.

168 W szczególności wprawdzie wnosząca odwołanie słusznie podnosi, że niektóre czynności Thyssen Stahl mogą w dalszym ciągu wywoływać skutki w stosunku do niej i że upływ terminu przedawnienia względem tego przedsiębiorstwa nie może zostać uchylony przez przeniesienie odpowiedzialności, jednak nie wynika stąd, że przedawnienie winno być oceniane w stosunku do rzeczonoego przedsiębiorstwa.

169 W związku z tym należy oddalić argument wnoszącej odwołanie, że Sąd winien był orzec w kwestii przedawnienia w stosunku do Thyssen Stahl.

170 W konsekwencji, zważywszy, że wnosząca odwołanie nie kwestionuje faktu, iż Komisja wydała decyzję pierwotną w stosunku do niej przed upływem pięcioletniego terminu przedawnienia, i że nie podniosła żadnego argumentu dotyczącego błędów, których Sąd mógł dopuścić się przy ocenie w stosunku do niej okresów przerwania i zawieszenia biegu przedawnienia, zarzut czwarty winien zostać oddalony.

D — W przedmiocie zarzutu piątego, opartego na naruszeniu zasad dotyczących obliczania kwoty grzywny

1. Argumentacja stron

- ¹⁷¹ Wnosząca odwołanie twierdzi, że oddalając w pkt 295–315 zaskarżonego wyroku zarzut dziesiąty, Sąd naruszył komunikat w sprawie współpracy. Zdaniem wnoszącej odwołanie jej pełna współpraca w toku postępowania winna była doprowadzić do dodatkowej obniżki kwoty grzywny przewyższającej obniżkę w wysokości 20% przyjętą na podstawie pkt D rzeczonego komunikatu z tytułu jej współpracy w ramach postępowania, które doprowadziło do wydania decyzji pierwotnej. Wnosząca odwołanie podkreśla w tym względzie, że uznała wystąpienie okoliczności faktycznych oraz naruszenie art. 65 ust. 1 EWWiS.
- ¹⁷² Żaden ze względów, które skłoniły Sąd do wniosku, że zachowanie wnoszącej odwołanie nie wskazywało na prawdziwą wolę współpracy, nie może podważyć argumentacji wnoszącej odwołanie.
- ¹⁷³ Jeśli chodzi o argument, że niezakwestionowanie wystąpienia okoliczności faktycznych nie dotyczyło lat 1993–1994 i nie było w żaden sposób przydatne, ponieważ wnosząca odwołanie nie uznała swej odpowiedzialności wynikającej z naruszenia popełnionego przez Thyssen Stahl, po pierwsze, wnosząca odwołanie wskazuje, że twierdziła przed Sądem, iż niezakwestionowanie dotyczyło tego okresu. Po drugie, podnosi, że dowód rozpatrywanego naruszenia winien zostać przedstawiony w ramach drugiego postępowania, tak że wspomniane niezakwestionowanie ułatwiło pracę Komisji, jeśli chodzi o udowodnienie okoliczności faktycznych.

174 Co się tyczy stwierdzenia, że wnosząca odwołanie zakwestionowała kompetencję Komisji do wymierzenia sankcji po dniu 23 lipca 2002 r. na podstawie art. 65 ust. 1 EW-WiS, wnosząca odwołanie podkreśla, że kwestia ta nie dotyczy udowodnienia okoliczności faktycznych, lecz oceny o charakterze prawnym, a zatem kwestii prawnej. Natomiast skoro Komisja powinna w każdym razie dokonać prawidłowej oceny prawnej ustalonych okoliczności faktycznych, zakwestionowanie lub niezakwestionowanie tej oceny przez zainteresowane osoby nie może być ani niekorzystne, ani przydatne.

175 Jeśli chodzi o okoliczność, że wnosząca odwołanie zanegowała po raz pierwszy od momentu wszczęcia pierwotnego postępowania skuteczność oświadczenia z dnia 23 lipca 1997 r., po pierwsze, wnosząca odwołanie wskazuje, że nie zakwestionowała istnienia tego oświadczenia, lecz poprzestała na obronie oceny prawnej, zgodnie z którą wspomniane oświadczenie nie pozwalało na przypisanie jej odpowiedzialności za naruszenie popełnione przez Thyssen Stahl. Po drugie, utrzymuje, że twierdziła przed Sądem, iż od czasu postępowania zakończonego wydaniem decyzji pierwotnej wskazywała, że owo oświadczenie nie mogło być interpretowane w ten sposób, że uzasadniało przeniesienie odpowiedzialności za zapłatę grzywny.

2. Ocena Trybunału

176 Z orzecznictwa wynika, że obniżenie kwoty grzywny na podstawie komunikatu w sprawie współpracy może być uzasadnione tylko wtedy, gdy udzielone informacje oraz zachowanie danego przedsiębiorstwa mogą zostać uznane za świadczące o prawdziwej współpracy z jego strony (wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 395).

- 177 Poza tym należy przypomnieć, że zgodnie z art. 229 WE i art. 31 rozporządzenia nr 1/2003 Sąd może uchylić, obniżyć lub podwyższyć nałożoną grzywnę lub okresową karę pieniężną, jako że ma nieograniczone prawo orzekania w przedmiocie skarg wniesionych na decyzje, w których Komisja nałożyła grzywnę lub okresową karę pieniężną.
- 178 Dlatego też gdy Sąd orzekł w pkt 305–314 zaskarżonego wyroku, że Komisja słusznie uznała, iż wnosząca odwołanie nie powinna skorzystać z dodatkowej obniżki kwoty grzywny przewyższającej przyznaną już obniżkę w wysokości 20%, dokonał on, korzystając z przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania, oceny o charakterze faktycznym. Tak więc Komisja słusznie podnosi, że w ramach niniejszego zarzutu wnosząca odwołanie podważa ustalenia faktyczne oraz ocenę dowodów przez Sąd.
- 179 Należy przypomnieć w tym względzie, że z art. 225 WE i z art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości wynika, iż jedynie Sąd jest właściwy do dokonywania, po pierwsze, ustaleń faktycznych, z wyjątkiem sytuacji, gdy nieprawidłowość jego ustaleń wynika z akt sprawy, a po drugie, oceny tych okoliczności faktycznych. Po dokonaniu ustaleń lub oceny okoliczności faktycznych przez Sąd Trybunał jest uprawniony na podstawie art. 225 WE do kontroli kwalifikacji prawnej tych okoliczności i skutków prawnych, które wywiódł z nich Sąd (wyrok z dnia 6 kwietnia 2006 r. w sprawie C-551/03 P General Motors przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-3173, pkt 51; postanowienie z dnia 29 września 2010 r. w sprawach połączonych C-74/10 P i C-75/10 P EREF przeciwko Komisji, pkt 41).
- 180 Trybunał uściślił też, że ocena okoliczności faktycznych nie stanowi, z wyłączeniem przypadków wypaczenia przedstawionych Sądowi dowodów, zagadnienia prawnego, które jako takie poddane jest kontroli Trybunału (wyrok z dnia 18 maja 2006 r. w sprawie C-397/03 P Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-4429, pkt 85; ww. postanowienie w sprawach połączonych EREF przeciwko Komisji, pkt 42).

181 Tymczasem wnosząca odwołanie nie przedstawiła żadnego argumentu wskazującego na wypaczenie dowodów przez Sąd.

182 Jeśli bowiem chodzi o argument, że Sąd niesłusznie uznał, iż niezakwestionowanie wystąpienia okoliczności faktycznych nie dotyczyło lat 1993–1994, należy zaznaczyć, że z pkt 306 i 307 zdanie pierwsze zaskarżonego wyroku wynika, iż w pkt 307 zdanie drugie Sąd nie uznał, że pkt 75 odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów nie obejmował tego okresu, lecz że ów pkt 75 był niedostatecznie szczegółowy i jasny, by był przydatny dla Komisji.

183 Ponadto w zakresie, w jakim wnosząca odwołanie podnosi, że od momentu wszczęcia postępowania zakończonego wydaniem decyzji pierwotnej twierdziła, iż oświadczenie z dnia 23 lipca 1997 r. nie mogło być interpretowane jako uzasadniające przeniesienie odpowiedzialności za zapłatę omawianej grzywny, w pkt 152 niniejszego wyroku stwierdzono już, że nie miało to miejsca.

184 W tych okolicznościach należy oddalić zarzut piąty.

185 Z powyższego wynika, że odwołanie należy oddalić w całości.

VII — W przedmiocie kosztów

¹⁸⁶ Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 118 tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania, a wnosząca odwołanie przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania odwoławczego.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Odwołanie zostaje oddalone.**

- 2) **ThyssenKrupp Nirosta GmbH zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Podpisy